

Økonomiske konsekvenser af at styrke udsatte børn og unges udgangspunkt for voksenlivet

Et supplement til SØM

*Økonomiske konsekvenser af at styrke udsatte børn og unges
udgangspunkt for voksenlivet – Et supplement til SØM*

© VIVE og forfatterne, 2023

e-ISBN: 978-87-7582-113-6

Projekt: 302259

Finansiering: Projektet er finansieret af Social-, Bolig- og
Ældreministeriets (det daværende Social- og Indenrigsministerie)
trækningsret på analyse- og forskningsopgaver fra VIVE.

VIVE

Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd
Herluf Trolles Gade 11
1052 København K
www.vive.dk

VIVEs publikationer kan frit citeres med tydelig kildeangivelse.

Forord

Denne rapport indeholder afrapporteringen af et projekt, hvor VIVE har udviklet og afprøvet en metode til at danne aldersprofiler for forbrug af offentlige ydelser og aktiviteter for voksne over en årrække. Endvidere indeholder rapporten estimering af forskellen i forbrug af offentlige ydelser mellem grupper af personer, der var udsatte som børn, idet denne forskel kan fortolkes som et potentielt mål for at forbedre situationen for udsatte børn, fx som følge af effektfulde sociale indsatser.

Både målgrupper, indikatorer for positiv udvikling og de områder af offentlige ydelser og aktiviteter, der anvendes i rapporten, er nært knyttet til Den Socialøkonomiske Investeringsmodel (SØM). De estimerede økonomiske konsekvenser fra rapporten kan i et vist omfang supplere SØM-beregninger for de udvalgte målgrupper, men kan ikke indgå direkte i SØM.

Projektet er gennemført af projektchef Rasmus Højbjerg Jacobsen (projektleder) og forsker Anne Brink Nandrup. Analysen er finansieret gennem det daværende Social- og Indenrigsministeriums årlige trækingsret på analyse- og forskningsopgaver. Projektet er undervejs blevet diskuteret med en følgegruppe af medarbejdere fra Social- og Ældreministeriet og Socialstyrelsen.

Rapporten har draget nytte af kommentarer og forslag fra to eksterne reviewere og en intern reviewer. De takkes alle for deres bidrag.

Hans Hummelgaard

Forsknings- og analysechef for VIVE Effektmåling

Indholdsfortegnelse

Sammenfatning	5
---------------	---

1	Indledning	9
---	------------	---

2	Forbrug af offentlige ydelser for voksne, der har været udsatte som børn	11
2.1	Metode	11
2.2	Valg af målgrupper og positivindikatorer	20

3	Forskelle i forbrug af ydelser for voksne, der har været udsatte som børn	28
3.1	Voksne med psykiske vanskeligheder som børn	28
3.2	Voksne, der har været anbragt uden for hjemmet som børn	37

4	Øvrige potentielle målgrupper	45
4.1	Aldersopdeling af målgrupperne	45
4.2	Opdeling af målgrupper på baggrund af udsathed	46

5	Konklusion	48
---	------------	----

Litteratur	51
------------	----

Bilag 1	Oversigt over modellens konsekvenser	53
---------	--------------------------------------	----

Bilag 2	Konsekvensestimater	55
---------	---------------------	----

Bilag 3	Udtrækning i registerdata	56
---------	---------------------------	----

Bilag 4	Estimerede økonomiske konsekvenser fra regnet år 18-24	58
---------	--	----

Sammenfatning

Den Socialøkonomiske Investeringsmodel (SØM) har en relativt kort tidshorisont på kun op til 10 år (med lineær aftrapning op til 20 år). Modellen giver mulighed for at beregne umiddelbare økonomiske konsekvenser af indsatser på socialområdet, men potentielle konsekvenser, der først optræder langt senere, kan kun beregnes i modellen med tal, der alene er aftrapning af tidligere konsekvenser.

Derfor har VIVE afprøvet en metode til at estimere det langsigtede potentiale for økonomiske konsekvenser på en række offentlige ydelser og aktiviteter ved at styrke tidligere udsatte børn og unges livsvilkår i deres tidlige voksenliv. Det understreges, at de estimerede økonomiske konsekvenser alene er regressionsjusterede forskelle mellem målgruppens individer med et positivt hhv. mindre positivt udgangspunkt for voksenlivet og dermed ikke har en kausal fortolkning.

Metoden, der er afprøvet i rapporten, er ikke så specifik som den, der anvendes i SØM. Det betyder, at de estimerede økonomiske konsekvenser ikke direkte kan kombineres med en SØM-beregning. Imidlertid kan de være et godt supplement til en SØM-beregning, der slutter efter få år. Med tallene og metoden fra denne rapport kan man fremlægge tal, der sandsynliggør, at der også kan være vedvarende økonomiske konsekvenser langt op i voksenlivet.

Metode

Metoden tager udgangspunkt i de tilgængelige registerdata fra Danmarks Statistik. For at kunne følge personer langt op i voksenlivet, samtidig med at vi skal have viden om, hvorvidt de har været udsatte som børn eller ej, er det nødvendigt med data for en lang tidsperiode. Jo kortere tidsperiode, data dækker, jo kortere op i voksenlivet vil man kunne følge individerne.

Til metoden hører også identifikation af indikatorer for fremtidig positiv udvikling (herefter: positivindikatorer). Som navnet antyder, angiver positivindikatoren et observerbart karakteristikum for et individ, der må formodes at betyde et fremtidigt bedre og mere stabilt livsforløb i forhold til job, uddannelse, arbejdsmarkedet og kriminalitet.

Metoden består i sin enkelthed af at sammenligne tidligere udsatte børn og unge, der har opfyldt positivindikatoren, med individer, der ikke har. Ved at følge forbruget af offentlige ydelser og aktiviteter over tid fås herefter et mål

for den budgetøkonomiske forskel for et positivt udgangspunkt for voksenlivet kontra et mindre positivt udgangspunkt. Denne metode ligger tæt op ad den, der anvendes i SØM for voksne målgrupper, men her estimeres forskellene pr. alderstrin og over en langt længere tidsperiode. Specifikt sammenlignes aldersprofilerne for forskelle i forbrug af offentlige ydelser og aktiviteter for to grupper af tidligere udsatte børn:

- Voksne med psykiske vanskeligheder som børn.
- Voksne, der har været anbragt uden for hjemmet som børn.

Baseret på tilgængelige data er der dannet aldersprofiler for 18-51-årige voksne med psykiske vanskeligheder som børn og for 18-43-årige voksne, der har været anbragt uden for hjemmet som børn.

For hver af grupperne er der testet fire typer af mulige positivindikatorer, der giver mulighed for at estimere forskellen i udgifter til de offentlige ydelser (der henvises til kapitel 3 for mere præcise definitioner):

1. Målgruppespecifik positivindikator:
 - a. *Undgår genindlæggelse inden 18 år* for målgruppen af voksne med psykiske vanskeligheder som børn. Indikatoren er opfyldt, hvis individet undgår at blive genindlagt på psykiatrisk hospital inden sin 18-årsfødselsdag.
 - b. *Undgår doms- eller institutionsanbringelse inden 18 år* for målgruppen af voksne, der har været anbragt uden for hjemmet som børn. Indikatoren er opfyldt, hvis individet undgår en institutionsanbringelse eller en domsanbringelse på ethvert anbringelsessted inden sin 18-årsfødselsdag.
2. *Færdiggør grundskolen inden 18 år*. Indikatoren er opfyldt, hvis individet færdiggør 9. klasse senest i året for sin 18-årsfødselsdag.
3. *Undgår NEET i året, de fylder 24*. NEET (Not in Employment, Education, or Training¹, også kaldet *restgruppen*) defineres her som individer, der højest har afsluttet grundskolen og hverken er under uddannelse eller i beskæftigelse i året. Indikatoren er opfyldt, hvis individet ikke opfylder NEET-betingelserne i året for sin 24-årsfødselsdag.
4. *Undgår sigtelse i alderen 18-24 år*. Indikatoren er opfyldt, hvis individet ikke har været sigtet for kriminalitet på noget tidspunkt i kalenderårene fra og med sin 18-årsfødselsdag til og med sin 24-årsfødselsdag.

¹ Selvom "Training" ofte svarer til dansk aktivering, indgår unge under aktivering i en dansk kontekst som regel også i gruppen af NEET.

Estimerede økonomiske konsekvenser på offentlige ydelser og aktiviteter

Tabellen nedenfor viser de samlede opgjorte potentielle økonomiske konsekvenser til forbrug af ydelser for de to målgrupper ved opfyldelse versus ikke-opfyldelse af hver af de fire testede positivindikatorer. Definitionerne for forbrug af ydelser følger inddelingen i SØM, hvorfor data og priser for de enkelte områder har kunnet genanvendes herfra.

Samlet og gennemsnitlig estimeret forskel i udgifter til ydelser for to målgrupper baseret på de fire afprøvede positivindikatorer, 1.000 kr. pr. individ

Positivindikator	En voksen, der har været anbragt uden for hjemmet som barn		En voksen med psykiske vanskeligheder som barn	
	Total (18-43 år)	Gns. pr. år	Total (18-51 år)	Gns. pr. år
Undgår genindlæggelse inden 18 år	-	-	-1.690	-50
Undgår doms- og institutions-anbringelse inden 18 år	-1.695	-65	-	-
Færdiggør grundskolen senest i år 18	-1.401	-54	-1.759	-52
Undgår sigtelse i år 18-24	-494	-19	-995	-29
Undgår restgruppe i år 24	-4.580	-176	-6.229	-183

Anm.: En reduceret udgift til offentlige ydelser fremgår med et negativt tal. Tabellen opgør de samlede estimerede forskelle i udgifter til ydelser og aktiviteter for et individ, der opfylder hhv. ikke opfylder hver af de fire positivindikatorer for de to målgrupper. Aldersprofilerne dækker årene 18-43 for en voksen, der var anbragt uden for hjemmet som barn, og årene 18-51 for en voksen med psykiske vanskeligheder som barn.

De opgjorte forskelle dækker alle ydelser og aktiviteter i SØM for voksne målgrupper (Bilag 1). Priser for aktiviteter og ydelser er hentet fra målgruppen Voksne med psykiske lidelser: Moderate psykiske lidelser, samlet (18-64 år) i SØM version 3.0. Beregningerne er rene aggregeringer af de estimerede udgiftsforskelle over aldersprofilerne, der hverken prisjusteres eller tilbagediskonteres. Aktivitetsforbrug baseret på Landspatientregisteret, Det nationale alkoholbehandlingsregister og Registeret over stofmisbrugere i behandling er på grund af datatilgængelighed imputeret, hvor relevant for de to sidste alderstrin i målgruppernes livsprofiler. Baseret på 2022-priser.

Kilde: SØMs vidensdatabase og egne beregninger.

Tabellen viser, at der er meget store forskelle på, hvor store de potentielle økonomiske konsekvenser på offentlige ydelser er – alt efter hvilken positivindikator der anvendes. For målgruppen voksne, der har været anbragt uden for hjemmet som børn, varierer de opgjorte forskelle fra knap 0,5 mio. kr. til 4,6 mio. kr., mens variationen for målgruppen voksne med psykiske vanskeligheder som børn er fra knap 1,0 mio. kr. til 6,2 mio. kr. Her bør det bemærkes, at der er en væsentlig forskel i datatilgængeligheden bag de to målgrupper. Psykiske vanskeligheder kan måles tilbage fra 1969, dvs. over et aldersforløb af

18-51-årige, mens anbringelser kan måles fra 1977 og frem, dvs. for 18-43-årige. Dermed bør de samlede udgiftsforskelle ikke sammenlignes på tværs af målgrupperne. Tabellen præsenterer ligeledes den gennemsnitlige forskel pr. aldersår, der forventes at være i højere grad sammenlignelig.

De fire forskellige positivindikatorer, der har været afprøvet for målgrupperne, viser meget forskellige samlede, estimerede udgiftsforskelle på de offentlige kasser. For alle grupper er der tale om estimerede positive økonomiske konsekvenser for de tidligere udsatte børn, der har opnået positivindikatoren, sammenlignet med dem, der ikke har. Det understreges endnu en gang, at disse forskelle ikke har en kausal fortolkning, og det bemærkes samtidig, at investeringer, der fx i løbet af barndommen er foretaget for at styrke individernes udgangspunkt for voksenlivet, ikke medregnes i sammenligningerne.

Forskellige dimensioner af et styrket udgangspunkt for voksenlivet

De estimerede profiler for individernes voksne liv viser samlede økonomiske konsekvenser på 1,4-1,8 mio. kr. over det betragtede forløb for positivindikatorerne "Færdiggør grundskolen inden 18 år" og den målgruppespecifikke indikator for begge målgrupper. For indikatoren "Undgår NEET i år 24" viser profilerne meget store udgiftsforskelle. Dette er forventeligt, fordi udgifter til offentlige ydelser måles allerede fra år 18, og at gruppen, der undgår NEET, enten vil være i beskæftigelse eller på relativt billigere SU-ydelser i årene op til eller i år 24. Desuden vil individer, der tilkendes førtidspension inden eller i år 24 placeres i ikke-positivgruppen, og forventeligt modtage denne relativt høje ydelse i den restende del af det målte aldersforløb. Endelig udviser profilerne for indikatoren "Undgår sigtelse i år 18-24" betydelige negative økonomiske konsekvenser i form af udgiftsførøgelser på nogle af alderstrinnene. En del de estimerede konsekvenser skyldes også her selve indikatorens definition. En del af sigtelserne i løbet af år 18-24 vil således resultere i domme og fængselsindsættelser, der inkluderes som udgifter i beregningerne (se kapitel 3 for aldersprofilerne af de estimerede udgiftsforskelle).

Især svarer de målgruppespecifikke positivindikatorer til succesmål, der kendes fra andre målgrupper i SØM, fx målgrupperne af anbragte børn og unge eller voksne med psykiske vanskeligheder, hvor succesmålene i flere tilfælde handler om, at individerne får et "lavere niveau" i forhold til deres målgruppestatus (anbringelser på et lavere niveau af indsatstrappen, hhv. mindre psykiatrisk hospitalskontakt). Dermed vurderes de målgruppe-specifikke positivindikatorer at kunne tilbyde en vis grad af kontinuitet i forhold til en evt. videreudvikling og implementering i SØM.

1 Indledning

Når udsatte børn og unge tilbydes og får gavn af et tilbud, så de opnår større trivsel, bedre sociale kompetencer, mindre skolefravær og andre mulige positive udfald, er det sandsynligt, at dette også vil føre til et mere gunstigt livsforløb ind i voksenlivet. Fx kan succesfulde indsatser i barndommen mindske skolefravær og øge mental sundhed, hvilket kan betyde, at børnene klarer sig bedre i skolen. Dette kan efterfølgende medføre en større sandsynlighed for at gennemføre en ungdoms- og videregående uddannelse, og på endnu længere sigt en bedre tilknytning til arbejdsmarkedet og deraf følgende økonomiske konsekvenser (fx Bolvig m.fl., 2019; Ladekjær, Andreasen & Papke, 2022).

I den Socialøkonomiske Investeringsmodel (SØM) kan man få et bud på sådanne økonomiske konsekvenser af en succesfuld indsats, men disse konsekvenser dækker kun op til højst 10 år frem (med lineær afskrivning af konsekvensestimater til 20 år). Dette skyldes en kombination af to faktorer. For det første er der truffet et metodisk valg om, at beregningerne i SØM skal baseres alene på nyere data, hvilket p.t. vil sige, at der kun indgår registerdata i SØM fra og med 2005 og frem. For det andet er der nogle af de områder, der behandles i SØM, hvor der ikke findes registerdata langt tilbage i tid. Dette gælder fx for sociale serviceydelse, der tildeles efter serviceloven, som kun dækker 2015 og frem (Socialstyrelsen, 2022).

SØM tilbyder dermed kun beregninger af indsatser for udsatte børn og unge over en 10-årig periode (dog med afskrivning til og med år 20). Denne begrænsede tidshorisont kan betyde, at sådanne indsatser vurderes dårligere end indsatser for voksne, i det omfang at der går længere tid, inden de positive økonomiske konsekvenser fuldt realiseres. Til sammenligning hermed betragter eksempelvis Washington State Institute of Public Policy (WSIPP, 2019) udfald i et langt længere perspektiv.

Det er derfor formålet med dette projekt at

- afprøve en metode til at danne voksenforløb og indikatorer for positiv udvikling for grupper af borgere, der har været i en udsat position som børn
- estimere mulige økonomiske konsekvenser ved anvendelse af forskellige positivindikatorer.

Resten af rapporten inddeles som følger. Kapitel 2 gennemgår metoder og data til dannelse af aldersprofiler for forbrug af offentlige ydelser for målgrup-

per af voksne, der har været udsatte som børn. Derudover gennemgås metoden til dannelse af indikatorer for positiv udvikling til estimering af forskelle i udgifter for målgrupperne. Kapitel 3 præsenterer resultaterne af de estimerede forskelle i udgifter til offentlige ydelser for to målgrupper af voksne, der har været udsatte som børn. Kapitel 4 diskuterer perspektivet i metoderne og de dannede forløb og kommer med eksempler på andre målgrupper af udsatte børn og unge, hvor det vil være muligt at danne forløb for voksne efter samme metoder, som anvendes i denne rapport. Kapitel 5 indeholder rapportens konklusioner.

2 Forbrug af offentlige ydelser for voksne, der har været udsatte som børn

I dette kapitel præsenterer vi metoder og data til dannelse af aldersprofiler for forbrug af offentlige ydelser for to specifikke målgrupper af voksne, der har været udsatte som børn. Derudover gennemgår vi metoder og data til konstruktion af indikatorer for positiv udvikling (herefter: positivindikatorer) for disse målgrupper og til at estimere forskellen mellem individer, der opfylder positivindikatorerne, og individer, der ikke opfylder dem, se Boks 2.1. Dette giver et estimat for, hvor meget det potentielt kan gavne de offentlige kasser, at udsatte børn og unge opnår et mere gunstigt udgangspunkt i det tidlige voksenliv (fx gennem en effektiv social indsats).²

2.1 Metode

I dette afsnit beskrives først metoden til dannelse af aldersprofiler for forbrug af offentlige ydelser og aktiviteter, hvorefter estimationsstrategien præsenteres.

Igennem hele projektets udviklings- og analysearbejde har det været en prioritet for VIVE, at produktet lægger sig tæt op ad SØM både datamæssigt og fortolkningsmæssigt. Det forventes således, at en læser med kendskab til SØM relativt let kan forholde sig til rapportens analyse og resultater, samtidig med at det store datamæssige overlap sikrer, at analyser af voksenforløb nemt kan supplere en SØM-beregning for de relevante målgrupper.

² Bemærk, at det, vi i denne rapport omtaler som "positivindikator" metodisk er analogt til det, der i SØM kaldes "successmål", nemlig en 0/1-indikation på, om et individ har opnået et givet udfald, der kan betyde et mere positivt forløb, end hvis udfaldet ikke var opnået. Grunden til, at vi anvender en anden terminologi i denne rapport, er, at indikatorerne her ikke som udgangspunkt skal ses som en approksimation af gennemførelse af en succesfuld social indsats, som det er tilfældet i SØM.

Boks 2.1 Oversigt over målgrupper og positivindikatorer

Profilerne af forbrug af offentlige ydelser og aktiviteter i voksenlivet måles for to grupper af individer, kaldet målgrupper:

1. Voksne individer, der har haft psykiske vanskeligheder som børn.
2. Voksne individer, der har været anbragt uden for hjemmet som børn.

Positivindikatorerne opdeles i fire kategorier:

1. Målgruppespecifik:
 - a. *Undgår genindlæggelse inden 18 år* for målgruppen af voksne med psykiske vanskeligheder som børn.
 - b. *Undgår doms- eller institutionsanbringelse inden 18 år* for målgruppen af voksne, der har været anbragt uden for hjemmet som børn.
2. Færdiggør grundskolens 9. klasse senest i året for 18-årsfødselsdag.
3. Undgår restgruppestatus i det år, de fylder 24.
4. Undgår sigtelse for kriminalitet i alderen 18-24 år.

Afgrænsningen og udtrækningen af målgrupper samt dannelsen af positivindikatorerne tager så vidt muligt udgangspunkt i SØM.

2.1.1 Dannelse af forbrugsprofiler i voksenlivet

De danske administrative registre er i international sammenhæng særdeles omfattende. I tillæg hertil er tidshorisonten for flere af registrene så lang, at det er muligt at konstruere store dele af individers livsforløb – helt tilbage fra barndommen og langt op i voksenlivet.

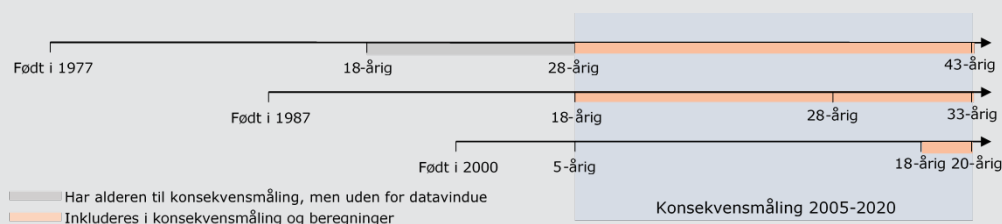
Dog valgte man i forbindelse med udarbejdelsen af SØM at basere opgørelsen af forbruget af ydelser og aktiviteter på relativt nye data til for at opnå estimater, der var så retvisende som muligt i kommunernes nutidige kontekst (se Jacobsen m.fl., 2018). Dermed er forbruget af konsekvenser målt fra 2005 og frem.

Analyserne i denne rapport baseres så vidt muligt på de budgetøkonomiske udfaldsmål, der allerede er konstrueret til SØM, og måler dermed udfald for individerne i de to målgrupper i perioden 2005-2020 for de fleste ydelser og aktiviteter.³ Derimod benyttes den lange tidshorisont for de administrative registre til at udtrække målgrupperne af individer, der har været henholdsvis anbragt uden for familien som børn eller indlagt på psykiatrisk hospital som børn, samt til at definere deres opfyldelse af positivindikatorerne.

Med udgangspunkt i tidsperioden for måling af forbruget for voksenmålgrupper i SØM konstrueres de voksne livsforløb som en kombination af den direkte målgruppemåling og tværsnitsmåling som illustreret i Figur 2.1. Dvs. først identificeres børn og unge, der opfylder målgruppekriterierne, direkte i de relevante registre, og deres opfyldelse af positivindikatorerne ligeså. Herefter bidrager målgruppeindividerne med information om forbrug af konsekvenser i de af deres voksne leveår, der falder inden for SØMs ramme for konsekvensmåling (2005-2020).⁴ Disse op til 16-årige forbrugsprofiler (tværnsnit) stables som illustreret i Figur 2.1, hvorved det er muligt at konstruere 'fulde' forbrugsprofiler i hver målgruppe, fra år 18 og frem til de er midaldrende (henholdsvis 51 og 42 år, se afsnit 2.2.1).

Figur 2.1 Datagrundlag for dannelse af forbrug af ydelser i voksenlivet

Figuren angiver perioden for måling af forbruget af ydelser for tre repræsentative typer af målgruppeindivider. Målgruppeindivider indgår i livsforløbsestimaterne med konsekvensforbruget i de af deres voksne alderstrin (18 år og frem), der falder i datavinduet 2005-2020.

Et målgruppeindivid, der er født i 1977, bidrager således til de konstruerede voksenforløb i alderen 28-43 år, mens et målgruppeindivid, der er født i år 2000, alene vil bidrage til de konstruerede voksenforløb fra dennes 18. til 20. år.

³ Aktiviteter baseret på Landspatientregisteret, Det nationale alkoholbehandlingsregister, Registeret over stofmisbrugere i behandling måles kun til og med 2018.

⁴ Perioden for måling af forskelle i forbrug af ydelser i modelregi kan på enkel vis justeres inden for dette vindue, hvis man ønsker primært at gøre brug af nyere data. Ved brug af den fulde periode for måling kan målgruppeindividerne indgå i estimationssamplen op til 16 gange.

2.1.1.1 Metodeovervejelser til konstruktion af modelmæssige livsforløb

Rapportens valgte tilgang har den fordel, at de individer, forbrugsprofilerne baserer sig på, faktisk har opfyldt vores målgruppekriterier i barndommen. En ulempe er, at især de individer, der bidrager til forløbene for de ældre årgange, har været i målgruppen for så længe siden, at de daværende institutionelle rammer måske ikke er sammenlignelige med de nuværende. For eksempel medførte introduktionen af Anbringelsesreformen i 2006 et øget fokus på kvalitet og kontinuitet i anbringelsesforløbene (Servicestyrelsen 2007), mens Overgrebspakken fra 2013 introducerede et øget fokus på hurtig behandling og opfølgning på underretninger om vold. Det kan ikke afvises, at reformerne har påvirket fremtidsudsigterne for børn i målgruppen af anbragte ved forbedret sagsbehandling og opfølgning, om end Statsrevisorernes (2016) påpegede, at Anbringelsesreformen endnu ikke var tilstrækkeligt implementeret og effekten udokumenteret. Ligeledes har rammerne for målgruppen af individer med psykiatriske indlæggelser som barn ændret sig. For eksempel steg antallet af heldøgnsindlæggelser for børn og unge på psykiatriske afdelinger (Voksen- og børn- og ungeafdelinger samlet) med 56% fra 1996 til 2007 (Sundhedsstyrelsen 2008). Ligeledes er antallet af børn med en psykiatrisk diagnose steget med 50% mellem 2009 og 2019 (Social- og Indenrigsministeriets Benchmarkingenhed, 2020). Uanset om denne stigning kan tilskrives at børn og unge i højere grad diagnosticeres, eller at børn og unge i højere grad udvikler psykisk sygdom, forventes at den resultere i en større grad af heterogenitet i gruppen af børn og unge med psykiske vanskeligheder fremover. Dermed vil de estimerede forskelle mellem positive- og ikke-positivgrupperne forventeligt øges.

Ligeledes bærer de inkluderede budgetøkonomiske konsekvenser, som også er tilfældet for datagrundlaget bag konsekvensestimaterne i SØMs vidensdatabase for alle målgrupper, præg af eventuelle reformer, der angår tildelingen af ydelser og indsatser. For eksempel medførte Reformen af førtidspension og fleksjob⁵ en begrænsning i adgangen til førtidspension fra 2013 og frem. I det førtidspension er en varig ydelse, havde reformen dog ingen indvirkning på individer, der allerede havde opnået førtidspension. Dette er særligt relevant, da reducerede udgifter til førtidspension driver en stor del af de økonomiske konsekvenser ved at styrke udsatte unges udgangspunkt for voksenlivet, og fremhæver vigtigheden af at inkludere fixed effects for måleår i konsekvensregressionerne (se afsnit 2.1.2). Det ændrer dog ikke på, at førtidspensionstildelingen fremover vil være langt mere begrænset, end hvad var tilfældet for en stor del af den historiske estimationssample, og derfor overestimeres ændringerne i førtidspension sandsynligvis i analyserne, mens forskelle i udgifter til øvrige overførsler og beskæftigelsesindsatser underestimeres.

⁵ LOV nr. 1380 af 23/12/2012.

De stablede livsforløb er dermed ikke repræsentative for nuværende udsatte børn og unge. Dette er dog en generel problemstilling ved meget langsigtede analyser af individers udfald.⁶ I sidste ende er denne metode dog foretrukket som en afvejning af pålidelighed i forhold til ulempen ved ældre målgruppeindivider givet det tilgængelige data.

Matchede og stablede livsforløb

En anden metode kunne have været udelukkende at benytte nyere data til dannelse af fulde livsforløb i en stablet (*stacked*), matched tilgang. Her kobles individers informationer over fx en femårig periode med information fra fem år ældre individer, men målt i samme tidshorisont, fx 2016-2020, som igen kobles med information om fem år ældre individer osv., indtil de fulde livsforløb er dannet. Koblinger sker ved hjælp af matching på en række forklarende variable, der skal sikre en vis ensartethed blandt de koblede individer.

Fordelene ved denne strategi er, at kun børn og unge, der opfylder målgruppekriterierne inden for rammerne af det danske velfærdssystem i nyere tid, indgår i beregningerne, ligesom forbrug af offentlige ydelser og aktiviteter også baserer sig på individer i det nuværende regime. Derudover kan det her fremhæves, at datatilgængeligheden og -detaljeringsgraden er markant bedre i de senere år. Herudover muliggør de stablede forløb i princippet dannelse af komplette livsforløb, og ikke blot til dataudløb ved hhv. 51 år og 43 år, som det er tilfældet for de to målgrupper i denne rapport. Ulempen er dog, at konsekvensmåling for de ældre alderstrin baseres på information fra individer, der ad stadig flere mellemlid kobles til individerne i målgruppeudtrækket. Selv med en god matchingstrategi, må man forvente en vis unøjagtighed i hver kobling af individer med andre individer fra ældre årgange. Dermed forventes konsekvensestimaterne for de ældre alderstrin også med denne metode at være mindre generaliserbare til nuværende udsatte børn og unge end de tilsvarende konsekvensestimater for de yngre alderstrin. Således fravalgtes denne metode, idet det vurderedes, at tværnsnitsmetoden giver en større grad af gennemsigthed for læseren.

⁶ Selv surrogatmetoden (fx Athey m.fl., 2019), hvor man nøjes med at evaluere individers udfald på det mellemlange sigte, hvorefter dette kobles med prædiktionen af langsigtede udfald baseret på et indeks af mellemlange udfald, antager en vis grad af sammenlignelighed, hvis metoden skal benyttes på det rigtig lange sigte. I studiet demonstrerer forfatterne, at lønindkomst ni år efter en indsats nøje kan prædikteres af den kvartalsvise lønindkomst i de førstkomende seks kvartaler. Det er dog muligt, at sådanne prædiktioner er markant mere unøjagtige (og mindre relevante) for fx en 30-årig tidshorisont.

2.1.2 Estimerede forskelle i forbrug

Ud fra de dannede forbrugsprofiler i afsnit 2.2.1 analyseres forskellen i forbrug mellem målgruppeindivider, der opfylder positivindikatoren, og målgruppeindivider, der ikke gør, ved hjælp af multipel regressionsanalyse.

For hver $y = 1, \dots, 35$ konsekvenser (se Bilag 1 for en oversigt) estimeres følgende lineære regressionsmodel samlet (vha. *Pooled OLS*):

$$Y_{it} = \beta_0 + \beta_1 \mathbf{d}_{alder,it} + \beta_2 \text{positiv}_i \times \mathbf{d}_{alder,it} + \beta_3 \mathbf{X}_{it} + \lambda_t + \varepsilon_{it},$$

Hvor $\mathbf{d}_{alder,it}$ er en vektor med aldersindikatorer for individ i i år t (år 18 og frem), og *positiv* er en indikatorvariabel for, om individet har opfyldt positivindikatoren eller ej. \mathbf{X}_{it} er en vektor af kontrolvariable, herunder køn, indikatorer for oprindelse, indikatorer for alder ved målgruppeudtræk, indikatorer for alder ved målgruppeudtræk interageret med $\mathbf{d}_{alder,it}$, og indikatorer for år for målgruppeudtræk. λ_t er fixed effects for konsekvensmåleåret, og ε_{it} er modellens idiosynkratiske fejlled. t er perioden for konsekvensmåling og kan varieres. Standardfejl klyngekorrigeres på individniveau.⁷ Inklusionen af λ_t sikrer, at individernes konsekvensforbrug sammenlignes inden for det samme år.

I ovenstående regressionsmodel er estimererne på β_2 af primær interesse; de angiver de regressionsjusterede forskelle i forbrug af ydelser og aktiviteter for individer, der har opfyldt positivindikatoren, kontra dem, som ikke har. Der estimeres for hvert alderstrin fra 18 år og op til hhv. 51 år for målgruppen af individer med psykiske vanskeligheder som børn og 43 år for målgruppen af individer anbragt uden for hjemmet som børn pga. dataperioden for anbragte børn.⁸

Det understreges atter, at de valgte positivindikatorer blot er illustrationer forskelle i forbindelse med et forbedret udgangspunkt for voksenlivet, og at konsekvensestimaterne ikke kan fortolkes som kausale sammenhænge eksempelvis som en effekt af en succesfuld indsats. Dels indeholder registrene ikke in-

⁷ Ved begrænsning af datavinduet til fx den seneste måling (kaldet *cross sectional* specifikation), kollapses den klyngerobuste standardfejlestimator til Whites heteroskedastisk-robuste estimator. Denne analyse resulterer i konsekvensestimater af sammenlignelig størrelse (med undtagelse af konsekvensestimaterne for år 18-23, der udgår ved brug af indikatorerne "Ej restgruppe" og "Ej sigtet" på grund af kravet om tilgængelig data for indikator), men med relativt større fluktuationer forårsaget af det mere spinkle datagrundlag (hvert alderstrin baserer sig kun på én kohorte).

⁸ Enkelte forbrugsmål er på grund af datatilgængelighed ikke målbare efter 2018. Dette gælder ydelses- og aktivitetsforbrug baseret på Landspatientregisteret, Det nationale alkoholbehandlingsregister og Registeret over stofmisbrugere i behandling, der således må udgå af konsekvensestimaterne for de to sidste alderstrin. I tabellerne 3.1 og 3.2 imputeres disse med estimatet på det senest tilgængelige alderstrin, såfremt dette er signifikant. I praksis vurderes det ikke at være af stor betydning, idet profilerne for de pågældende konsekvensestimater er insignifikante, inden disse alderstrin nås for alle indikatorer i målgruppen med psykiske vanskeligheder som børn. Mens det for målgruppen, der var anbragt uden for hjemmet som børn, kun er profilerne for dagsbehandling for stofmisbrug, der er signifikante op til disse alderstrin for indikatorerne "Undgår genplacering" og "Færdiggør 9. klasse". For anbragte som børn og indikatoren "Undgår restgruppe" gælder disse profilerne for indlæggelsesdage på somatisk hospital og dagbehandling for stofmisbrug, mens det for indikatoren "Undgår sigtelse" gælder alle kontakter med somatisk hospital samt dagbehandling for stofmisbrug.

formation om, hvilke indsatser individerne modtager, og dels ville denne information, selv hvis den var tilgængelig, i høj grad afspejle selektion ind i indsatsen (dvs. at individer med et forventet større afkast af indsatsen oftere vil modtage denne). Desuden forventes de demografiske kontrolvariable indeholdt i X langt fra at være tilstrækkelige til at kontrollere for selektionen af målgruppeindividerne ind i et mere positivt udgangspunkt for voksenlivet,⁹ hvorfor det må forventes, at de estimerede forskelle i forbrug af offentlige ydelser afspejler, at positivgrupperne i udgangspunktet er bedre stillede end individerne i ikke-positivgruppen. Denne estimerede sammenhæng er dermed forventeligt større end den effekt, der ville kunne forventes at en indsats, der har til formål at styrke individernes udgangspunkt for voksenlivet—og kan fortolkes som et øvre skøn af det økonomiske potentiale ved en sådan indsats.

Analysens hovedresultater baseres på modellens fulde datavindue, $t \in (2005, 2020)$. Dermed afspejler modellens estimater af forskelle i forbrug (med undtagelse af estimaterne på ældste alderstrin) ikke blot et tværsnit af målgrupperne i et givet år, men i stedet individernes faktiske livsforløb – i det mindste over en årrække. Estimatet for år 18 er et vægtet gennemsnit af forskellen i forbrug af en ydelse for individer, der hhv. har og ikke har opfyldt positivindikatoren for fødselsårgangene 1987-2002, mens konsekvensestimatet for år 19 er tilsvarende for fødselsårgangene 1986-2001. Dermed er det ikke de samme individer, der bidrager til estimatet for de 18-årige og 43-årige, men på grund af det rullende vindue sker kun en gradvis udskiftning af individer fra år til år. Følgelig vil eventuel ændret praksis i forhold til institutionsanbringelse eller indlæggelse på psykiatrisk afdeling, der kan antages at påvirke målgruppe- og indikatorudtræk, derfor kun slå igennem gradvist, og derfor påvirke estimaterne med relativ forsinkelse.

I sagens natur er estimaterne for de ældre aldersgrupper dog baseret på ældre målgruppedata end estimaterne for de yngre aldersgrupper, hvilket bør påvirke fortolkningen af estimater, i fald der har været en vedvarende trend over tid i behandlingen af børn i målgrupperne eller tildeling af målgruppekravene (se også diskussionen i afsnit 2.1.1.1).

2.1.2.1 Udtrækning af estimater til aldersprofiler

Aldersprofilerne for hver af de estimerede konsekvensforskelle baseres for på de 34 (for målgruppen af voksne med tidligere psykiske vanskeligheder) hhv. 26 (for målgruppen af tidligere anbragte uden for hjemmet) punktestimater, der indgår i vektoren β_2 . Således testes mange statistiske nulhypoteser samtidig, hvilket gør aldersprofilerne sårbare over for inklusion af estimater,

⁹ Det bemærkes, at de inkluderede kontrolvariable i denne rapport's analyser er langt mere sparsomme end de kontrolvariable, der inkluderes i konsekvensberegningerne i SØMs vidensdatabase, hvilket i høj grad skyldes sparsomheden af tilgængeligt registerdata langt tilbage i tid.

der ved et tilfælde er signifikante, uden at den underliggende forskel er sand (type-I-fejl). For at overkomme denne problematik stilles stadigt højere krav til den statistiske sandsynlighed for hvert punkttestimat desto flere estimater, der betragtes samtidig. Denne korrektion kaldes Bonferroni og anvendes også i forbindelse med udtrækning af estimater til SØMs konsekvensberegninger (se Boks 2.2).

Boks 2.2 Aldersprofiler for estimation af forskelle i konsekvensforbrug

Estimationsmetode

For hver $y = 1, \dots, 35$ budgetøkonomiske konsekvenser estimeres følgende lineære regressionsmodel samlet (vha. *Pooled OLS*) med klyngekorrigerede standard fejl på individniveau:

$$Y_{it} = \beta_0 + \beta_1 \mathbf{d}_{alder,it} + \beta_2 \text{positiv}_i \times \mathbf{d}_{alder,it} + \beta_3 \mathbf{X}_{it} + \lambda_t + \varepsilon_{it},$$

Hvor $\mathbf{d}_{alder,it}$ er en vektor med aldersindikatorer for individ i i år t (år 18 og frem), og positiv er en indikatorvariabel for, om individet har opfyldt positiv-indikatoren eller ej. \mathbf{X}_{it} er en vektor af kontrolvariable. λ_t er fixed effects for konsekvensmåleåret, og ε_{it} er modellens idiosynkratiske fejllid.

Udtrækning af estimater

Vektoren af estimerede forskelle i forbrug β_2 indeholder for målgruppen af voksne med psykiske vanskeligheder som børn $k = 34$ aldersestimater for de fleste ydelser, mens $k = 26$ for de fleste ydelser i gruppen af voksne, der var anbragt uden for hjemmet som børn.

Hvert punkttestimat for en given budgetøkonomisk konsekvens evalueres herefter på et Bonferroni-korrigeret 5-procents signifikansniveau på $\frac{0,05}{k}$.

Punkttestimatet medtages i aldersprofilen, hvis p-værdien for denne, $p_a < \frac{0,05}{k}$, eller hvis de ligger aldersmæssigt imellem to Bonferroni-korrigerende, signifikante punkttestimater.

I rapportens analyser medtages aldersestimater af forskelle i forbrug af ydelser, der overlever det relativt konservative Bonferroni-korrigerede signifikansniveau, samt estimater, der ligger imellem to signifikante aldersestimater. Det

sidste kriterium er ligeledes inspireret af praksis i SØM og begrænser fluktuationer i aldersprofilerne som følge af, at enkelte estimater ikke overlever det konservative signifikanskriterium.

Bilag 2 præsenterer samtlige estimater af forskelle i forbrug af ydelser og aktiviteter (β_2^k for alle $k = 1, \dots, 35$ konsekvenser) for modellens to målgrupper med hver af de fire positivindikatorer. Estimater, der ikke lever op til kriterierne for inddragelse, er sat til 0.

2.1.2.2 Priser

Ved at gange analysens estimater af forskelle i forbrug af ydelser med en pris for hver ydelse/aktivitet kan resultaterne i Bilag 2 aggregeres og præsenteres grafisk. Idet selve udviklingen i forbruget over individers livsforløb er af egentlig interesse i forbindelse med analyserne i nærværende rapport, har prisskaleringen primært til formål at sammenfatte informationen fra de mange estimater, så de gøres overskuelige for læseren og letter sammenligninger på tværs af målgrupper og positivindikatorer.

Af samme grund foretages hverken tilbagediskontering eller prisfremskrivninger i rapportens aggregerede resultater eller udgiftsprofiler. Beregninger foretaget i SØM baserer sig typisk på en diskonteringsrente på 3,5%, mens de forventede prisstigninger hentes fra Danmarks Statistiks forbrugerprisindeks og typisk ligger på mellem 1 % og 2 %.¹⁰ Således er der i de samlede konsekvenser præsenteret i Tabel 3.1 og Tabel 3.3 implicit en antagelse om, at prisstigningerne for konsekvenserne modsvarer tilbagediskonteringsrenten.

En række af konsekvenspriserne er faste, og hentes direkte fra SØMs vidensdatabase version 2.5 (se også Socialstyrelsen, 2022), mens enkelte af priserne – herunder somatiske sygehusforløb, kontakter under sygesikringen og indkomstskat – i SØM er målgruppespecifikke og estimeres ved hjælp af registerdata. For i bedst muligt omfang at afspejle de faktiske reduktioner i udgifter til ydelser og aktiviteter benyttes de målgruppespecifikke priser fra den voksne SØM-målgruppe: Voksne med moderat psykisk lidelse samlet (18-64 år), idet denne gruppe vurderes at være relativt repræsentativ i forhold til voksenforløbsgrupperne i denne rapport. Alle priser er i 2022-niveau.

Dernæst aggregeres udgiftsforskellene for forbruget af offentlige ydelser og aktiviteter på fire hovedområder til opsummering af analyseresultaterne (se også Bilag 1):

¹⁰ Nyeste version af SØM kan hentes her: <https://socialstyrelsen.dk/tvaergaende-omrader/socialstyrelsens-viden/som-og-okonomiske-analyser/som/om-som/hent--som>.

1. Sundhedsområdet, herunder kontakter under sygesikringen samt til somatisk og psykiatrisk hospital.
2. Socialområdet, herunder efterværn, behandling for alkohol- og stofmisbrug, ophold på herberger samt ydelser under serviceloven.
3. Beskæftigelsesområdet, herunder diverse indkomstoverførsler, beskæftigelsesindsatser, udgifter til uddannelse og skat af indkomst.
4. Kriminalitet og retsvæsen, herunder domsafsigelser og fængselsindsættelser.

2.2 Valg af målgrupper og positivindikatorer

Jævnfør projektets opgavebeskrivelse tager rapportens analyser udgangspunkt i de to grundmålgrupper præsenteret i Boks 2.1. Disse er valgt, idet de for det første repræsenterer to betydningsfulde grupper af børn i udsatte positioner, og for det andet kan identificeres i de administrative registre langt tilbage i tid. Derudover indeholder SØM forslag til afgrænsning af børn med psykiske vanskeligheder til målgruppe 1), mens anbragte uden for hjemmet i målgruppe 2) er en sammenlægning af målgrupper i den eksisterende SØM, der let kan foretages i registrene.

Udvælgelsen af positivindikatorer afspejler dels inspiration fra succesmål fra eksisterende SØM-målgrupper, dels øvrige målsætninger, der vurderes at have samfundsmæssig relevans. Derudover spiller datamæssige begrænsninger en rolle i forhold afgrænsning af kriterierne samt tilpasninger til modelstrukturen for måling af forbrugsprofiler i voksenlivet, hvor barndommen betragtes som ét sammenlagt datapunkt i stedet for den årlige tilgang i den eksisterende SØM. Fx skal data være til rådighed tilbage til individernes 18-års fødselsdag for alle i målgruppen.

I dannelsen af forbrugsforløb for målgrupperne af voksne, der var udsatte som børn, er selve årstallet for målgruppeudtræk af mindre betydning, idet forbrug af ydelser og aktiviteter kun måles i individets voksenliv, dvs. som 18-årig og frem. Således placeres individet kun i målgruppen én gang, nærmere bestemt første gang denne udtrækkes til målgruppen, uanset i hvor mange tilfælde individet opfylder kriterierne for målgruppeudtræk. Og eventuelle gentagne udtrækninger til målgruppen er typisk kun relevante i forbindelse med de målgruppespecifikke positivindikatorer i a), hvor de placerer individet i ikke-positivgruppen.

Slutteligt er definitionerne af offentlige ydelser og aktiviteter indhentet fra version 3.0 af SØM. Disse opsummeres i Bilag 1, se desuden Socialstyrelsen (2022) for detaljerede beskrivelser af de enkelte konsekvenser. Specifikt bør

det nævnes, at dataperioden for de sociale serviceydelser (fraregnet ophold på § 110 boform) begrænser sig til 2015 og frem, mens alkohol- og stofmisbrugsbehandling måles fra 2007/2008. Således bidrager relativt færre observationer til de estimerede aldersprofiler for disse konsekvenser, og de estimerede forskelle for disse skal alt andet lige være relativt større end for de øvrige konsekvenser for at kunne detekteres som signifikante.

2.2.1 Målgruppebeskrivelse

I det følgende beskrives rapportens målgrupper til måling af forbrug af offentlige ydelser og aktiviteter i voksenlivet. Detaljerne for udtrækningen af disse i registerdata er udpenslet i Bilagstabel 3.1.

2.2.1.1 Voksne med psykiske vanskeligheder som børn

Børn, der har oplevet psykiske vanskeligheder, har i højere grad problemer med skolefravær og er i fare for at blive tabt for arbejdsmarkedet som unge og voksne (fx Bolvig m.fl., 2019). Derudover forbindes psykiske vanskeligheder med generel dårligere sundhed (fx Momen m.fl., 2020) og større sandsynlighed for hjemløshed i det tidlige voksenliv (fx Benjaminsen, Enemark & Jøpesen, 2020). Dermed er udgangspunktet fra offentlig side stort til at forbedre børn og unge med psykiske vanskeligheders livsbane.

I denne rapport måles psykiske vanskeligheder som barn som mindst én indlæggelsesdag på psykiatrisk afdeling inden eller i året for individets 17-årsfødselsdag. Vi er nødsaget til kun at anvende indlæggelser, da Det psykiatriske centralregister (PCR), der muliggør måling af psykiatrisk hospitalskontakt helt tilbage til 1969, kun dækker indlæggelser og ikke øvrig kontakt med psykiatriske afdelinger. Fra 2005 og frem benyttes Landspatientregisteret for psykiatrien (PSYK_ADM) til at identificere indlæggelsesdage.¹¹ Denne tidshorisont muliggør for nuværende dannelsen af voksenforløb for hele fødselsårgange helt tilbage fra og med 1969, og således til og med individernes 51. år med den nuværende horisont for måling af aktiviteter og ydelser (år 2020).¹²

I modsætning til målgrupperne med psykiske vanskeligheder i SØM baserer vi her alene målgruppedefinitionen på baggrund af indlæggelser i hospitalspsyki-

¹¹ Dette resulterer i et databrud. Antallet af indlagte individer på psykiatrisk hospital i 2004 (PCR) og 2005 (PSYK_ADM) stiger således mere, end det vurderes at kunne forklares ved en stigende trend i antallet af indlæggelser alene.

¹² For at undgå skævhed i de udtrukne målgruppeindivider i de tidligste årgange inkluderes kun fødselsårgange, der kan måles i hele perioden 0-17 år. Idet relativt få individer er indlagt på et psykiatrisk hospital eller anbragt uden for hjemmet i den helt tidlige barndom, er det muligt at udvide horisonten for aldersprofilerne ved at slække på betingelsen om, at inkluderede fødselsårgange skal kunne måles i registeret til målgruppeudtræk helt tilbage fra år 0. En afgrænsning til fx 6-17-årige vil lægge 6 år til de estimerede maksimale tidshorisonter.

atrien. Derfor må målgruppen her fortolkes som en gruppe med relativt tunge psykiske udfordringer end ved blot kontakt til psykiatrisk hospital (der også kan være ambulante), ved sammenligning mellem disse og almindelige SØM-beregninger.

2.2.1.2 Voksne anbragt uden for hjemmet som børn

Børn og unge, der er anbragt uden for hjemmet, dør ofte med flere komplekse problemstillinger. For eksempel udviser de dårligere mental sundhed og er mere usikre i skolen og på deres fremtid end deres jævnaldrende (fx Lausten & Andreasen, 2022). Deres opvækst er i højere grad plaget af ustabilitet, og de ender oftere end andre i gruppen af unge voksne uden uddannelse eller under uddannelse og uden beskæftigelse eller som hjemløse (Bolvig m.fl., 2019; Lausten, Frederiksen & Olsen, 2020; Benjaminsen, Enemark & Jeppesen, 2020).

Anbringelse uden for hjemmet måles som anbringelse i slægts-/netværkspleje, i plejefamilie eller på institution (ej doms- eller immigrationsrelateret eller som følge af funktionsnedsættelse) inden eller i året for individets 17-årsfødselsdag.

I lighed med de tilsvarende børn- og ungemålgrupper i SØM benyttes Anbringelsesforløbsregisteret for børn og unge (BUAF), der tillader bestemmelse af anbragte uden for hjemmet fra 1977 og frem.¹³ Således kan de ældste individer i denne målgruppe følges til og med deres 42. år med den nuværende horisont for måling af aktiviteter og ydelser (år 2020), se også fodnote 12.

2.2.2 Positivindikatorer

Som nævnt indledningsvist i kapitlet foretages rapportens analyser på baggrund af fire forskellige typer af positivindikatorer, der har til formål at illustrere potentialet for en bedre fremtidig tilværelse som voksen ved at forbedre udsatte børn og unges udgangspunkt for voksenlivet. Bemærk, at det ikke er alle indikatorer, der vurderes lige retvisende til måling af potentielle økonomiske konsekvenser i voksenlivet (se kapitel 5). Her beskrives dog alle de dannede og afprøvede positivindikatorer i detaljer. For tekniske detaljer omkring registerafgrænsning henvises til Bilagstabel 3.2.

¹³ Andersen og Jensen (2016) viser, at andelen af børn under 18 år, der på et givet tidspunkt er anbragt uden for hjemmet, har været ret konstant omkring 1 % i perioden 1982-2013. Der har dog i den sidste del af perioden fra 1998 og frem været en formindsket risiko for anbringelse, samtidig med at længden af den gennemsnitlige anbringelse er vokset. Dette er sket parallelt med, at en større andel af anbringelser uden for hjemmet er sket uden samtykke. Samlet set er populationen af anbragte skiftet en smule over tid, men langt størstedelen af populationen i den målgruppe, der anvendes i nærværende rapport har været anbragt uden for hjemmet i en periode med nogenlunde ensartet praksis.

For at kunne bidrage med brugbar information i modellen, skal positivindikatorerne opfylde en række krav: De skal være relevante for målgruppen, fx som en mulig effekt af en succesfuld social indsats; de skal være målbare i de administrative registre, hvilket i praksis ofte er den mest begrænsende faktor i tilgængeligheden af succesmål i SØM-sammenhæng; og så skal de resultere i en opdeling af positiv-/ikke-positivgrupperne, der sikrer tilstrækkelig masse til at kunne måle sande forskelle i forbrug af offentlige ydelser mellem grupperne med en vis præcision (se også Socialstyrelsen, 2022).

De analyserede positivindikatorer berører tre dimensioner af udfald, der alle forbindes med både succesfulde sociale indsatser og generelle forbedrede fremtidsmuligheder: at individet undgår tilbagefald/regression og dermed genplacering i målgruppen, at individet øger sine uddannelsesmæssige kvalifikationer, og at individet undgår kriminell adfærd. Specifikt indeholder analysen to positivindikatorer, der omhandler uddannelse. Uddannelse øger individets fremtidige muligheder på arbejdsmarkedet og kædes sammen med bedre tilknytning til arbejdsmarkedet, øget sundhed, trivsel og deltagelse i samfundet generelt (fx Bolvig m.fl., 2019), og er dermed af stor betydning både fra individets eget og fra et samfundsmæssigt perspektiv. Derfor har vi valgt at inkludere to uddannelsesrelaterede kriterier, der måler forskellige ender af spektret i forhold til potentiel arbejdsmarkedstilknytning: færdiggørelse af grundskolen og igangværende eller afsluttet ungdoms- eller videregående uddannelse.

De forskellige estimationssamples, der udspændes af valget af målgruppe og positivindikator, er opsummeret i Tabel 2.1. Her ses generelt en nogenlunde ligelig fordeling af drenge og piger i de to målgrupper, mens den gennemsnitlige alder for målgruppeudtræk generelt er 2-3 år højere for gruppen af børn, der indlægges med psykiske vanskeligheder i forhold til gruppen af børn anbragt uden for hjemmet. Andelen af individer, der færdiggør 9. klasse og ender i restgruppen, er nogenlunde ens på tværs af målgrupper, mens markant flere individer med psykiske vanskeligheder som børn undgår sigtelse for kriminalitet i det tidlige voksenliv sammenlignet med gruppen af individer, der var anbragt uden for hjemmet som børn.

De analyserede indikatorer er ikke en udtømmende liste af mulige, interessante og relevante positivindikatorer, men afspejler et udvalg, der dækker flere relevante parametre, er fortolkningsmæssigt svarende til succesmål i SØM og er målbare i de danske registre.

Tabel 2.1 Oversigt over estimationssamples på baggrund af målgruppe- og positivindikatorer

Målgruppe	Positivindikator	Antal individer	Andel i positiv-gruppe	Gns. alder v. målgruppe-udtræk (år)	Andel drenge	Gns. år for målgruppeudtræk
Voksne med psykiske vanskeligheder som børn	Undgår genindlæggelse inden 18 år	20.864	0,61	12,73	0,48	2000
	Færdiggør 9. klasse inden 18 år	22.324	0,81	12,82	0,48	2001
	Undgår restgruppe i år 24	16.617	0,52	12,38	0,51	1997
	Undgår sigtelse i år 18-24	17.407	0,65	12,44	0,51	1997
Voksne, der var anbragt uden for hjemmet som børn	Undgår doms-/institutions-anbringelse inden 18 år	61.213	0,68	9,93	0,48	1998
	Færdiggør 9. klasse inden 18 år	63.044	0,79	9,95	0,48	1999
	Undgår restgruppe i år 24	48.939	0,53	9,82	0,51	1996
	Undgår sigtelse i år 18-24	51.186	0,54	9,84	0,51	1996

Anm.: Antallet af observationer i målgrupperne varierer efter perioden for måling af positivindikatoren. Genindlæggelse kan måles til og med 2018, mens doms-/institutionsanbringelse og restgruppestatus måles til og med 2019. Færdiggørelse af 9. klassetrin og sigtelser måles til og med 2020. Dermed dækker perioden for måling af opnåelse af indikatoren ikke de samme kohorter, hvorved antallet af observationer i beregningerne er forskellige på trods af samme målgruppedefinition. Hvert individ kan indgå med op til 16 observationer i sample (konsekvensår 2005-2020).

Kilde: Egne beregninger på baggrund af registerdata.

2.2.2.1 Undgå genplacering i målgruppen inden det 18. år

Den første positivindikator omhandler, hvorvidt individet i løbet af barndommen delvis genindtræder i målgruppen. For anbragte børn betinges der dog på, at en evt. genanbringelse ikke foregår på institution eller som følge af en dom. Dette mål skal således ikke afspejle en bestræbelse på at forkorte længden af målgruppeforløbet (den psykiatriske indlæggelse eller anbringelsen), men derimod at det rette forløb sikrer kontinuitet, og dermed ikke resulterer i at barnet genindlægges eller (gen-)anbringes på institution.

Voksne med psykiske vanskeligheder som børn

For denne målgruppe defineres genplacerings-indikatoren som, at individet undgår yderligere indlæggelse på psykiatrisk hospital efter den første indlæggelse, og inden individet fylder 18 år. Flere forskellige indlæggelser i umiddelbar forlængelse af hinanden vil dermed behandles som ikke-positivt. Ligesom i udtrækningen af målgruppen benyttes PCR til identifikation af indlæggelser i hospitalspsykiatrien i perioden 1969-2004, mens PSYK_ADM benyttes i 2005 og frem.

Voksne anbragt uden for hjemmet som børn

For denne målgruppe defineres den målgruppespecifikke positivindikator ved, at individet undgår anbringelse på institution (eller genanbringelse på institution i tilfældet, hvor den initiale anbringelse til målgruppeudtræk var en institutionsanbringelse) samt undgår anbringelse som følge af en dom uanset sted, inden individet fylder 18 år.¹⁴ Dette mål afspejler naturligvis, at eskalering på Socialstyrelsens indsatstrappe ikke antages at være gunstigt, men også at kontinuitet og stabilitet i hverdagen er afgørende for især udsatte børn og unge (Lausten & Andreasen, 2022). Dermed er det ikke et positivt kriterium i sig selv, hvis fx anbringelsen af et barn uden for hjemmet ophører, hvis dette betyder, at barnet på et senere tidspunkt bliver (gen-)anbragt på institution.

Ligesom i udtrækningen af målgruppen benyttes BUAF til identifikation af (gen-)anbringelser på institution samt som følge af domme i perioden 1977 og frem.¹⁵

2.2.2.2 Færdiggørelse af grundskolen senest i det 18. år

Denne positivindikator er defineret ved, at målgruppeindividet formår at færdiggøre grundskolens 9. klassetrin senest i året for dennes 18-årsfødselsdag. Idet målgrupperne omhandler udsatte børn og unge, der i særlig grad ikke forventes at tage den direkte vej uddannelsesmæssigt, tillades individerne således at være forsinket i op til to år i forhold til den typiske alder for færdiggørelse af 9. klasse. Gennemførelse af grundskolen er et krav for optag på langt de fleste ungdoms- og erhvervsfaglige uddannelser, og derfor er det et naturligt første nedslag i forhold til individets projicerede livsforløb.

Indikatoren Færdiggørelse af grundskolens 9. klasse har desuden den fordel, at det datamæssigt er målbart langt tilbage i tid, og tidshorisonten til og med det 18. år betyder, at der kun er meget begrænset overlap med de konsekvensforskelle til dannelse af livsprofiler, der er estimeret i modellen.

Omvendt er det en mulighed, at individet først indtræder i målgruppen efter at have færdiggjort grundskolens 9. klassetrin, hvorved fortolkningen af positivindikatoren som en approksimering af en succesfuld social indsats for mål-

¹⁴ Denne positivindikator er således en kombination af tilsvarende kriterier for målgrupper af børn og unge, der er anbragt uden for hjemmet: undgåelse af eskalering af anbringelsen på indsatstrappen, idet institutionsanbringelse udgør trappens øverste trin, undgåelse af genanbringelse på anden eller samme institution, idet kontinuitet i anbringelsesforløb antages at være gavnlig for barnets tilknytning, og undgåelse af tvangsanbringelse på grund af dom for kriminel adfærd.

¹⁵ BUAF indeholder et betydeligt databrud i 2006, hvor Ankestyrelsens overtagelse af dataindsamlingen for anbringelser og ikrafttrædelsen af 2007-kommunalreformen bevirker, at et stort antal anbringelser ophører den 31. december 2005, ligesom der er en unaturlig stor oprettelse af anbringelsessager 1. januar 2006. Dette påvirker ikke målgruppeudtrækket for de anbragte individer, men kan medføre, at positivraten underestimeres for målgruppeindivider i den relevante alder, dvs. den forventede forskel i forbrugsprofiler for de relativt unge voksne underestimeres.

gruppeindividerne ikke er gyldig, og snarere er udtryk for individets forudsætninger ved målgruppeudtræk. Dette udgør dog kun en mindre andel af målgruppen for anbragte børn, idet hhv. 19 % og 9 % af målgruppen anbringes i året for individets 16-års- og 17-årsfødselsdag. Den gennemsnitlige alder i året for færdiggørelse af grundskolens 9. klasse for gruppen af anbragte er 16,3 år (bemærk dog, at 21 % af målgruppen ikke færdiggør 9. klasse i grundskoleregion). For målgruppen af voksne med psykiske vanskeligheder som børn er de tilsvarende andele noget højere. Henholdsvis 35,5 % og 18,3 % indlægges første gang i året for deres 16-års- og 17-årsfødselsdag, og den gennemsnitlige alder i året for færdiggørelse er 16,2 år.

Idet vi i mange tilfælde forventer en forudgående negativ tendens, før børn og unge i udsatte positioner når til en faktisk psykiatrisk indlæggelse eller institutionsanbringelse, har vi valgt ikke at droppe individer, der først formelt registreres i målgruppen efter afsluttet grundskole, fra estimationspopulationen. Vi bemærker dog, at i fald sådanne individer generelt oplever en mindre grad af udsathed end individer, der indtræder i målgruppen i en tidligere alder, vil inklusionen af disse individer bidrage til en øget estimeret forskel i udgifter mellem individer i positiv- henholdsvis ikke-positivgruppen.

Færdiggørelse af grundskolens 9. klasse måles via det komprimerede elevregister (KOTRE). Bemærk, at dette mål for færdiggørelse af grundskolen *ikke* betinger, at eleven tager grundskolens afsluttende eksaminer eller består med et vist karaktergennemsnit. I KOTRE måles færdiggørelse af grundskolens 9. klassetrin udelukkende ved, at eleven gennemfører skoleåret for 9. klasse. Desværre tillader de administrative registre ikke, at måle på hvor mange og hvilke eksaminer, den unge tager, langt tilbage i tid. Det ville have været en yderst relevant dimension af grundskoleuddannelse at måle på i forhold til fremtidige muligheder på uddannelsesområdet og på arbejdsmarkedet. Som den måles nu, forventes færdiggørelse af grundskolens 9. klassetrin at dele målgrupperne i den forholdsvis lave ende af spektret, hvor ikke-positivgruppen er meget dårligt stillet.

2.2.2.3 Ikke NEET i det 24. år

Denne positivindikator afspejler de senere års fokus på den såkaldte NEET-gruppe – gruppen af unge, der både er snublet i uddannelsessystemet og på arbejdsmarkedet (også kaldet *restgruppe*, Bolvig m.fl., 2019). Der opereres med flere forskellige definitioner af NEET afhængigt af sammenhængen, men fælles er, at definitionerne måler individets uddannelses- og arbejdsmarkedsstatus ved overgangen mellem ungdoms- og voksenlivet.

I nærværende analyse tages udgangspunkt i den såkaldte snævre definition: *early school leavers* (se fx Epinion, 2016), der er betegnelsen for unge i alderen 18-24 år, der højst har gennemført grundskolen, og som ikke er i uddannelse eller arbejde. Konkret måles individets NEET-status som ingen færdiggjort eller påbegyndt uafsluttet uddannelse over grundskoleniveau (forberedende uddannelse og erhvervsfaglige grundforløb undtaget) samt fravær af status som lønmodtager eller selvstændig (inklusive medhjælpende ægtefælle) i dennes 24. år (dermed ses bort fra opkvalificering m.m.).

Hvorvidt individet ikke er i NEET-gruppen i året for dennes 24-års fødselsdag, vidner således om et projiceret succesfuldt livsforløb i det tidlige voksenliv. I modelregi er den deraf afledte forventning om konsekvenser for udgifter til ydelser og aktiviteter i høj grad selvopfyldende, idet de estimerede konsekvensforskelle måles allerede fra det 18. år. Således har individer, der i deres 24. år tilskrives ikke-positivgruppen, allerede et stort forbrug af relativt udgiftstunge overførselsindkomster (og fravær af indkomstskat) som 18-23-årige. Modtagelsen af mange af disse ydelser udviser en stor grad af træghed (fx er førtidspension en varig ydelse, der først udløber ved overgangen til folkepension), og derfor vil selve indikatordefinitionen således påvirke de estimerede udgifter til ydelser langt ud over det 24. år.

2.2.2.4 Undgå sigtelse for kriminalitet i det 18.-24. år

Analysens fjerde og sidste positivindikator angår sociale indsatser, der har til formål at afholde udsatte børn og unge fra at ende på kant med loven. Konkret måler denne indikator, hvorvidt individet undgår (mindst én) sigtelse for kriminelle gerninger i politiets registre i det tidlige voksenliv, som 18-24-årig. Vi baserer bevidst positivindikatoren på baggrund af sigtelser alene og ikke på anholdelse eller afgørelser, idet vi i højere grad ønsker at opfange risikofyldt adfærd i form lovovertrædelser også af mindre karakter, der ikke nødvendigvis resulterer i domfældelse. Der begrænses heller ikke på sigtelsernes gerningskode.

Sigtelserne måles i det tidlige voksenliv, dels for at undgå overlap med målgruppeudtrækningen, dels for at sikre et tilstrækkeligt antal individer i både positiv- og ikke-positivgruppen for analyse. Aldersgrænsen ved individets 24. år er valgt for at skabe sammenhæng med restgruppe-kriteriet. Imidlertid bevirker sagsbehandlingstider, ankesager og længerevarende fængselsdomme, at indikatordefinitionen også her vil påvirke de estimerede udgiftsforskelle direkte også efter det 24. år.

3 Forskelle i forbrug af ydelser for voksne, der har været udsatte som børn

Dette kapitel viser de beregnede forskelle i forbrug af offentlige ydelser og aktiviteter for individer i de to målgrupper, der opfylder versus ikke opfylder positivindikatorerne (se også Boks 2.1). Disse estimerede forskelle i forbrugsprofilerne i voksenårene kan således give et øvre skøn på det langsigtede potentiale ved at forbedre udsatte børn og unges udgangspunkt for voksenlivet. Forskellene kan ikke tolkes som kausale sammenhænge, idet positivgruppen underliggende forventes at være bedre stillet end ikke-positivgruppen.

Forløbene i kapitlet bliver vist i kroner og øre for at øge sammenligneligheden på tværs af de forskellige områder. Disse beløb er udregnet ved at anvende priserne fra SØMs vidensdatabase (version 3.0) og er målt i 2022-niveau (se afsnit 2.1.2.2).

Gennemgangen i kapitlet fokuserer på de store linjer i resultaterne, da der underliggende er flere tusind punktestimater for forventede udgiftsforskelle, der danner de forskellige forløb. Alle punktestimater af forskelle i forbrug af ydelser og aktiviteter er tilgængelige som et Excel-bilag til denne rapport, så de, der måtte ønske det, selv kan gennemgå de detaljerede resultater.

Kapitlet er delt op i to hovedafsnit, hvor resultaterne for hver af de to målgrupper bliver gennemgået. Det bemærkes, at vi i dette kapitel anvender negative tal for mindre udgifter (eller større skatteindtægter) for den offentlige sektor.

3.1 Voksne med psykiske vanskeligheder som børn

I dette afsnit gennemgås de estimerede forskelle i forbrug af offentlige ydelser og aktiviteter for personer, der havde psykiske vanskeligheder som børn. Vi viser resultaterne for hver af de fire positivindikatorer, der har været testet i analysen (de præcise definitioner af indikatorerne er gennemgået i kapitel 2).

Tabel 3.1 nedenfor viser den samlede estimerede potentielle forskel i udgifter til offentlige ydelser og aktiviteter for en målgruppeperson, der har opnået po-

sitivindikatoren, sammenlignet med en person, der ikke har opnået den. Beløbene er rene aggregeringer af de estimerede forskelle over livsforløbenes år 18-51 og er således ikke diskonteret, hvilket svarer til en antagelse om, at den reale diskonteringsrente svarer til reallønsfremgangen. Dette har i de senere år ikke været korrekt empirisk, men antagelsen sikrer, at de estimerede potentielle konsekvenser tæller lige meget, uanset hvilket alderstrin de falder på, således at de præsenterede profiler ikke afspejler valg af diskonterings- og fremskrivningsfaktorer i stedet for reelle estimerede forskelle i forbrug.

Tabel 3.1 Estimeret forskel i aggregerede udgifter til offentlige ydelser og aktiviteter, 18-51 år, 1.000 kr., voksne, der har haft psykiske vanskeligheder som børn

	Undgår genindlæggelse inden 18 år	Færdiggør grundskolen inden 18 år	Undgår restgruppe i år 24	Undgår sigtelse i år 18-24
Sundhedsområdet	-508	-13	-753	-312
Socialområdet	-322	-109	-1.365	8
Beskæftigelsesområdet	-859	-1.377	-3.852	-180
Kriminalitetsområdet	0	-260	-259	-510
I alt	-1.690	-1.759	-6.229	-995

Anm.: En reduceret udgift fremgår med et negativt tal. Tabellen opgør de estimerede forskelle i udgifter til ydelser og aktiviteter for hvert udgiftsområde for et individ, der opfylder hhv. ikke opfylder hver af de fire positivindikatorer.

Områderne dækker grupperne af ydelser og aktivitet i SØM for voksne målgrupper. Disse opsummeres i afsnit 2.1.2.2 og Bilag 1: Sundhedsområdet dækker grupperne af sundhedsydelser, Beskæftigelsesområdet indbefatter indkomstoverførsler, beskæftigelsesindsats, indkomstskat og uddannelse, Kriminalitetsområdet omfatter aktiviteterne under Politi, retsvæsen og kriminalforsorg, og Socialområdet dækker efterværn og sociale serviceydelser.

Priser for aktiviteter og ydelser er hentet fra målgruppen Voksne med psykiske lidelser: Moderate psykiske lidelser, samlet (18-64 år) i SØM version 3.0 Beregningerne er rene aggregeringer af de estimerede udgiftsforskelle over aldersprofilerne, der hverken prisjusteres eller tilbagediskonteres. Baseret på 2022-priser.

Ydelses- og aktivitetsforbrug baseret på Landspatientregisteret, Det nationale alkoholbehandlingsregister og Registeret over stofmisbrugere i behandling er udeladt i profilerne for år 50 og 51 pga. datatilgængelighed. Idet estimaterne på foregående alderstrin er insignifikante, imputeres disse ikke

Kilde: SØMs vidensdatabase og egne beregninger.

Tabellen viser, at der er meget stor forskel på både de samlede opgjorte forskelle og på forskellene på de enkelte områder, når man ser på tværs af de fire positivindikatorer, der har været anvendt for denne målgruppe. Generelt er der en vis træghed (dvs. at højt forbrug af en ydelse i et år medfører en højere sandsynlighed for også at have et højt forbrug året efter) i konsekvensforbruget over årene, hvilket bevirker, at udgiftsforskellene fortrinsvis sker på områder, der er beslægtet med indikatoren. Overordnet er der dog for alle fire mål tale om en betydelig reduktion af udgifter til offentlige ydelser og aktiviteter for personer, der har opfyldt positivindikatoren, i forhold til personer der

ikke har. Der er heri ikke medregnet forbrug af offentlige ydelser og investeringer, der er foretaget i målgrupperne i barndommen.

Den største estimerede potentielle forskel i udgifter til offentlige ydelser findes ved indikatoren "Undgår restgruppe i år 24", hvor den samlede forskel er på 6,2 mio. kr. Dette resultat er først og fremmest drevet af en udgiftsforskel på 3,9 mio. kr. på beskæftigelsesområdet, mens der er mindre konsekvenser på de andre områder. Dette er ikke overraskende, da selve det at undgå at havne i restgruppen jo netop er karakteriseret ved en betydelig bedre tilknytning til arbejdsmarkedet.

For indikatorerne "Undgår genindlæggelse inden 18 år" og "Færdiggør grundskolen inden 18 år" er der også de største forskelle i udgifter til ydelser inden for beskæftigelsesområdet, hvilket afspejler dette områdes store økonomiske betydning – samt det, at positivindikatorer inden for sundhed og uddannelse også medfører betydelige økonomiske påvirkninger på andre områder.

For indikatoren "Undgår sigtelse i år 18-24" ligger den største forskel i udgifter på kriminalitetsområdet, hvilket delvist følger af indikatorens definition. Derudover er det bemærkelsesværdigt, at de samlede opgjorte økonomiske konsekvenser for denne indikator ligger noget under de øvrige.

For at undgå overlappet mellem konsekvensmåling og positivindikator for indikatorerne "Undgår restgruppe år 24" og "Undgår sigtelse i år 18-24" præsenterer Bilagstabel 4.1 de tilsvarende aggregerede estimerede forskelle for samtlige positivindikatorer for årene 25-51 alene.

Tabel 3.2 præsenterer de aggregerede estimerede forskelle mellem individer, der opnår positivindikatorerne, versus individer, der ikke gør, opdelt på offentlige aktører. Opdelingen er baseret på den tilsvarende aktøropdeling i SØM version 3.0.

Tabel 3.2 Estimeret forskel i aggregerede udgifter til offentlige ydelser og aktiviteter, 18-51 år, 1.000 kr., voksne, der har haft psykiske vanskeligheder som børn, opdelt på offentlige aktører

	Undgår genindlæggelse inden 18 år	Færdiggør grundskolen inden 18 år	Undgår restgruppe i år 24	Undgår sigtelse i år 18-24
Kommune	-1.135	-1.143	-4.466	-259
Region	-322	-11	-496	-204
Stat	-232	-606	-1.267	-531
I alt	-1.690	-1.759	-6.229	-995

Anm.: En reduceret udgift fremgår med et negativt tal. Tabellen opgør de estimerede forskelle i udgifter til ydelser og aktiviteter for hvert udgiftsområde for et individ, der opfylder hhv. ikke opfylder hver af de fire positivindikatorer.

Priser for aktiviteter og ydelser samt opdelingen af udgifter på offentlige aktører er hentet fra målgruppen Voksne med psykiske lidelser: Moderate psykiske lidelser, samlet (18-64 år) i SØM version 3.0 Beregningerne er rene aggregeringer af de estimerede udgiftsforskelle over aldersprofilerne, der hverken prisjusteres eller tilbagediskonteres. Baseret på 2022-priser.

Ydelses- og aktivitetsforbrug baseret på Landspatientregisteret, Det nationale alkoholbehandlingsregister og Registeret over stofmisbrugere i behandling er udeladt i profilerne for år 50 og 51 pga. datatilgængelighed. Idet estimaterne på foregående alderstrin er insignifikante, imputeres disse ikke

Kilde: SØMs vidensdatabase og egne beregninger.

Mest bemærkelsesværdigt er den forholdsvis beskedne estimerede potentielle økonomiske konsekvens for regionerne, ved at et individ formår at færdiggøre grundskolen inden år 18 i forhold til et individ, der ikke gør. Dette skyldes, at der mellem de to grupper gennemsnitligt er få forskelle i forbrug af sundhedsydelser (se afsnit 3.1.1 for detaljer). Desuden skønnes kommunerne generelt til at opnå de største økonomiske konsekvenser i tre af de fire positivscenarier. Positivindikatoren "Undgår sigtelse i år 18-24" er undtagelsen, hvilket primært skyldes de betydelige udgifter til politi og retsvæsen, der tilknyttes staten, og som forbindes med individer, der ikke opnår indikatoren. Mønsteret er dog det samme, konsekvensforbrug alene måles fra år 25 og frem.

3.1.1 Aldersprofil for økonomiske konsekvenser

I dette afsnit viser vi de dannede forløb for forskelle i udgifter til offentlige udgifter og ydelser baseret på de fire forskellige positivindikatorer.

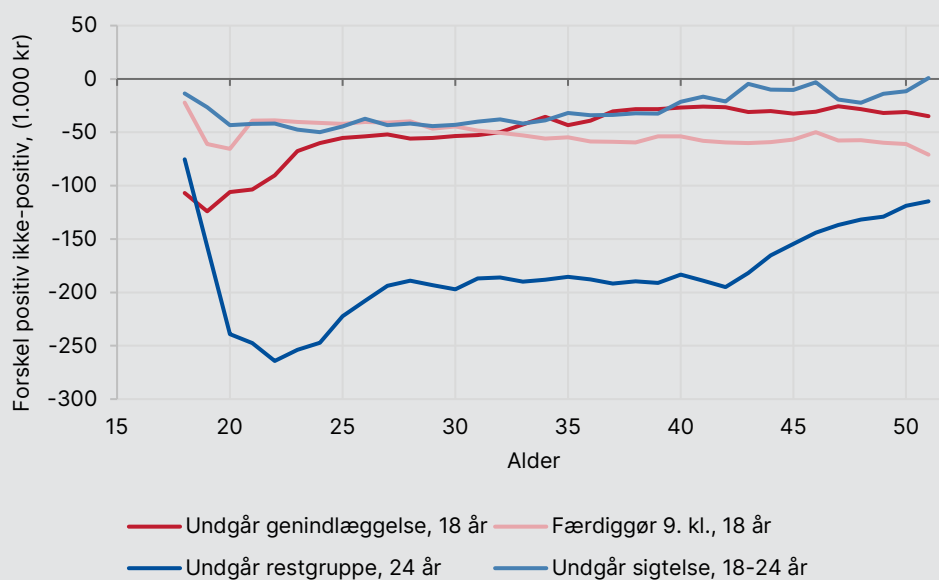
Figur 3.1 viser aldersprofilerne for de samlede forskelle i udgifter til ydelser og aktiviteter fordelt på de fire positivindikatorer. Aldersprofilerne baserer sig alene på regressionsestimater, der overlever signifikanskriterierne i afsnit 2.1.2.1, hvorfor der i figuren ikke præsenteres konfidensintervaller.

Som præsenteret i Tabel 3.1 ses det tydeligt, at den estimerede forskel er klart størst for "Undgår restgruppe i år 24"-indikatoren, selv hvis årene 18-24

fraregnes. Profilen viser, at der er en forholdsvis lille udgiftsforskel i 18-19-årsalderen, men at den herefter vokser kraftigt frem mod midten af 20-årene (sammenfaldende med måling af positivindikatoren), hvorefter den igen mindskes, efterhånden som alderen stiger. Dog er udgiftsforskellen for 50-årige stadig noget større for denne indikator end for de tre andre indikatorer.

For positivindikatoren "Undgår genindlæggelse inden 18 år" er der en ret tydelig aldersprofil i den samlede potentielle udgiftsforskel, idet forskellen fra at have været betydelig i starten af forløbet over årene bliver mindre, så den er meget tæt på nul ved 50-årsalderen. For de to øvrige indikatorer er der i mindre grad tale om klare aldersprofiler.

Figur 3.1 Aldersprofil for økonomiske konsekvenser fordelt på positivindikatorer, voksne med psykiske vanskeligheder som børn

Anm.: En reduceret udgift fremgår med et negativt tal. Figuren viser de estimerede gennemsnitlige forskelle i udgifter til ydelser og aktiviteter for et individ, der opfylder hhv. ikke opfylder hver af de fire positivindikatorer.

Forskellene i udgifter dækker alle ydelser og aktiviteter i SØM for voksne målgrupper (Bilag 1). Priser for aktiviteter og ydelser er hentet fra målgruppen Voksne med psykiske lidelser: Moderate psykiske lidelser, samlet (18-64 år) i SØM version 3.0. Beregningerne er rene aggregeringer af de estimerede udgiftsforskelle på hvert alderstrin, der hverken prisjusteres eller tilbagediskonteres. Baseret på 2022-priser.

Ydelses- og aktivitetsforbrug baseret på Landspatientregisteret, Det nationale alkoholbehandlingsregister og Registeret over stofmisbrugere i behandling er udeladt i profilerne for år 50 og 51 pga. datatilgængelighed. Idet estimaterne på foregående alderstrin er insignifikante, imputeres disse ikke.

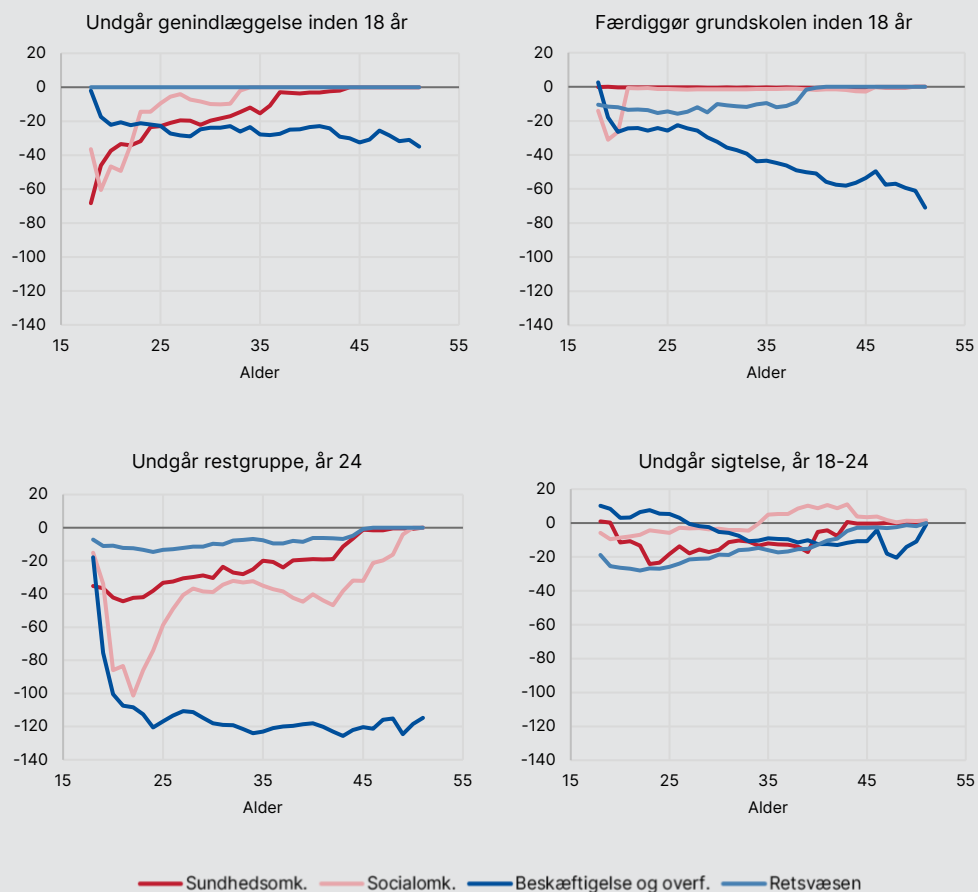
Kilde: SØMs vidensdatabase og egne beregninger.

I det følgende gennemgås deltajerne omkring aldersprofilerne for udgiftsforskellene for hver positivindikator.

Panel a) øverst til venstre i Figur 3.2 nedenfor præsenterer de estimerede forskelle for indikatoren "Undgår genindlæggelse inden 18 år" fordelt på de fire hovedområder i Tabel 3.1. Figuren viser, at social- og sundhedsudgifter udgør en stor forskel i 20-25-årsalderen, men at denne forsvinder ved 35-årsalderen. For socialområdet gælder det, at udgifter til efterværn, der er et tilbud om støtte til unge i alderen 18-22 år, der har været anbragt uden for hjemmet op til deres 18-årsfødselsdag og vurderes af kommunen til have behov for yderligere støtte, udgør en stor del af de estimerede udgiftsforskelle, hvorfor denne naturligt forsvinder ved år 23 og frem. For beskæftigelsesområdet er udgiftsforskelle mere ligeligt fordelt hen over aldersklasserne. Endelig er der ikke nogen signifikante forskelle på kriminalitetsområdet, når der anvendes denne positivindikator.

Figur 3.2 Aldersprofil for økonomiske konsekvenser fordelt på positivindikator og hovedområder, voksne med psykiske vanskeligheder som børn

Panel a) øverst til venstre benytter indikatoren "Undgår genindlæggelse", **panel b)** øverst til højre benytter indikatoren "Færdiggør grundskolen", **panel c)** nederst til venstre benytter indikatoren "Undgår restgruppe" og **panel d)** nederst til højre benytter indikatoren "Undgår sigtelse".

Anm.: En reduceret udgift fremgår med et negativt tal. Figurerne viser de estimerede gennemsnitlige forskelle i udgifter på hvert udgiftsområde til ydelser og aktiviteter for et individ, der opfylder hhv. ikke opfylder hver af de fire positivindikatorer.

Hovedområderne dækker grupperne af ydelser og aktivitet i SØM for voksne målgrupper. Disse opsummeres i afsnit 2.1.2.1 og Bilag 1: Sundhedsudgifter dækker grupperne af sundhedsydelser, Beskæftigelse og overførsler indbefatter indkomstoverførsler, beskæftigelsesindsats, indkomstskat og uddannelse, Retsvæsen omfatter aktiviteterne under politi, retsvæsen og kriminalforsorg, og Socialomkostninger dækker efterværn og sociale serviceydelser

Priser for aktiviteter og ydelser er hentet fra målgruppen Voksne med psykiske lidelser: Moderate psykiske lidelser, samlet (18-64 år) i SØM version 3.0. Beregningerne er rene aggregeringer af de estimerede udgiftsforskelle på hvert alderstrin, der hverken prisjusteres eller tilbagediskonteres. Baseret på 2022-priser.

Ydelses- og aktivitetsforbrug baseret på Landspatientregisteret, Det nationale alkoholbehandlingsregister og Registeret over stofmisbrugere i behandling er udeladt i profilerne for år 50 og 51 pga. datatilgængelighed.

Kilde: SØMs vidensdatabase og egne beregninger.

Panel b) øverst til højre i Figur 3.2 præsenterer de estimerede udgiftsforskelle i voksenlivet, når indikatoren "Færdiggør grundskolen inden 18 år" anvendes. Af figuren ses det, at beskæftigelsesområdet udviser en stor estimeret forskel – faktisk vokser den årlige forskel hele vejen frem mod 50-årsalderen og ender på ca. 70.000 pr. person pr. år, hvilket fortrinsvis drives af en mindre tilbøjelighed til at modtage førtidspension samt øgede skatteindtægter fra lønindkomst. Udgifter på socialområdet udviser relativt små årlige forventede forskelle, når efterværnsalderen overstiges, hvilket til dels kan skyldes den relativt kortere periode med tilgængelige konsekvensdata. Kriminalitetsområdet udviser moderate udgiftsforskelle til og med 40-årsalderen. De estimerede udgiftsforskelle på sundhedsområdet er marginale ved anvendelse af denne indikator.

Panel c) nederst til venstre i Figur 3.2 præsenterer de estimerede udgiftsforskelle i voksenlivet ved anvendelse af positivindikatoren "Undgår restgruppe i år 24". Figuren viser, at der ved anvendelse af denne indikator er betydelige og forventelige årlige positive økonomiske konsekvenser på beskæftigelsesområdet over den målbare aldershorisont. Disse er særligt store i år 24, hvor positivkriteriet måles, og fortsat markante (også i forhold til konsekvenserne på beskæftigelsesområdet for de øvrige indikatorer), hvis man kun betragter år 25 og frem. Yderligere analyser viser, at konsekvenserne i form af indkomstskatteindtægter er relativt konstante omkring 50.000 kr. årligt pr. person, mens den estimerede reduktion i udgifter til førtidspension stiger ind til 35-årsalderen, hvorefter denne også stagnerer. Estimerede udgiftsstigninger for positivgruppen til uddannelse ligger i omegnen af 25.000 kr. årligt pr. person i alderen 18-24 år, hvorefter den aftager, mens forbruget af øvrige overførselsindkomster stiger for positivgruppen efter måling af positivkriteriet og ligger ganske konstant på ca. 20.000 kr. årligt pr. person i alderen 30-50 år.

Også for socialområdet er der initialt en ganske stor udgiftsforskel, der dog mindskes betragteligt, når aldersgrænsen for efterværn overskrides. Endelig er der mindre, men signifikante, årlige udgiftsforskelle for kriminalitetsområdet og sundhedsområdet med en aftagende aldersprofil. De estimerede økonomiske konsekvenser på sundhedsområdet drives især af mindre udgifter til kontakt med hospitalspsykiatrien.

Panel d) nederst til højre i Figur 3.2 præsenterer profilerne for de estimerede udgiftsforskelle for den sidste positivindikator "Undgår sigtelse". Denne figur viser et noget andet billede end de øvrige. For det første er tallene numerisk noget mindre, idet de årlige udgiftsforskelle "kun" ligger i størrelsesordenen 10-30.000 kr. For det andet er profilerne for udgiftsforskellene anderledes end i de foregående figurer, idet der er større fluktuationer, og kurverne for beskæftigelsesområdet og socialområdet endda svinger imellem positive og negative

økonomiske konsekvenser hen over alderstrinnene. De estimerede konsekvenser for individer i positivgruppen på beskæftigelsesområdet drives initialt af færre skatteindtægter fra indkomstskat og højere uddannelsesudgifter. Derudover præges individer i positivgruppen af at være markant mere tilbøjelige til at modtage førtidspension, hvilket er ukarakteristisk for succesgrupperne i SØM-regi generelt. Konsekvenserne på socialområdet afspejler for positivgruppen et mindre forbrug af misbrugsbehandling generelt, men for de 35-45-årige et øget forbrug af beskyttet beskæftigelse/aktivitetstilbud, midlertidige botilbud samt støtte hertil. For de 18-35-årige forbindes positivgruppen med et mindre forbrug af udgifter på socialområdet. Det er i overensstemmelse med, at der i højere grad implementeres sociale indsatser for ikke-positivgruppen – muligvis i forbindelse med resocialisering i samfundet og forebyggelse af fremtidig kriminalitet.

En sidste observation fra figuren er, at kriminalitetsområdet udviser en tydeligere økonomiske konsekvens her end ved de tre øvrige positivindikatorer. Dette fremgik også af Tabel 3.1 og afspejler til dels direkte den anvendte opdeling baseret på, om individerne undgår at blive sigtet for kriminalitet inden det fyldte 25. år, og også tilbøjeligheden til recidivitet blandt ikke-positivgruppen.

3.1.2 Opsamling

- ● ● De fire afprøvede positivindikatorer for målgruppen af voksne, der har haft psykiske vanskeligheder som børn, resulterer alle i potentielle aggregerede positive økonomiske konsekvenser, når man ser på den samlede periode fra 18 til 50 år. For de fleste af profilerne for hovedgrupperne fra SØM, som er vist i afsnittet, er der også tale om profiler, der virker naturlige i forhold til det forventede, fx med store udgiftsforskelle på beskæftigelsesområdet for alderen efter 20-25-år og mindre, men i det fleste tilfælde signifikante udgiftsforskelle, på de andre hovedområder.

Indikatoren "Undgår sigtelse i år 18-24" resulterer i en opdeling i positiv- og ikke-positivgrupper, der på nogle områder har en markant anderledes profil end de øvrige indikatorer. Således trækker positivgruppen i højere grad end ikke-positivgruppen på førtidspension, hvilket medfører, at de estimerede potentielle økonomiske konsekvenser på overførsels- og beskæftigelsesområdet (der er en markant faktor i de estimerede konsekvensprofiler for de øvrige indikatorer) er mindre overbevisende her. Det er dog værd at bemærke, at selvom der for nogle af områderne er tale om potentielle udgiftsforøgelser ved anvendelse af denne indikator, så er der en vis grad af intern konsistens i de estimerede forskelle. Således er der for dem, der opfylder indikatoren, en forøget tilbøjelighed til uddannelse i alderstrinene under 25 år, hvilket modsvares af en mindre beskæftigelsesgrad som forventet. Ud fra de estimerede ikke-kausaleudgiftsprofiler, der er præsenteret i dette afsnit, kan vi ikke sige noget

om, hvorvidt det er sociale udgifter i den tidligere voksenalder, der er bestemmende for de observerede mindre udgifter til kriminalitet – og den efterfølgende større udgift til sociale indsatser. Alternativt er det også muligt, at de personer, som undgår kriminalitet (og som derfor pr. definition er i positivgruppen), har en anden profil, der gør, at de har brug for flere sociale indsatser gennem livet.

Det bemærkes endnu en gang, at profilerne for indikatorerne "Undgår restgruppe i år 24" og "Undgår sigtelse i år 18-24" i nogen grad er selvopfyldende. Det betyder særligt for "Undgår restgruppe i år 24"-indikatoren en stor vedvarende forskel for beskæftigelsesområdet, som også rækker ud over den alder, hvor positivindikatoren defineres.

3.2 Voksne, der har været anbragt uden for hjemmet som børn

I dette afsnit gennemgås de estimerede forskelle i forbrug af offentlige ydelser og aktiviteter for personer, der på et tidspunkt i løbet af barndommen var anbragt uden for hjemmet. Som i det foregående afsnit viser vi resultaterne for hver af de fire positivindikatorer beskrevet i kapitel 2.

Tabel 3.3 nedenfor viser den samlede forventede potentielle udgiftsforskel for en person fra målgruppen, der opfylder positivindikatoren, sammenlignet med en person, der ikke gør, målt fra 18 til 43 år. For at undgå overlap mellem konsekvensmåling og positivindikator præsenteres de tilsvarende estimerede forskelle for årene 25-43 alene i Bilagstabel 4.2.

Tabel 3.3 Estimeret forskel i aggregerede udgifter til offentlige ydelser og aktiviteter, 18-43 år, 1.000 kr., voksne, der har været anbragt uden for hjemmet som børn

	Undgår doms- /institutionsan- bringelse inden 18 år	Færdiggør grundskolen inden 18 år	Undgår rest- gruppe i år 24	Undgår sig- telse i år 18-24
Sundhedsområdet	-189	-112	-405	-159
Socialområdet	-430	3	-1.010	330
Beskæftigelsesområdet	-783	-926	-2.748	-87
Kriminalitetsområdet	-293	-360	-416	-577
I alt	-1.695	-1.401	-4.580	-494

Anm.: En reduceret udgift fremgår med et negativt tal. Tabellen opgør de estimerede gennemsnitlige forskelle i udgifter på hvert udgiftsområde til ydelser og aktiviteter for et individ, der opfylder hhv. ikke opfylder hver af de fire positivindikatorer.

Områderne dækker grupperne af ydelser og aktivitet i SØM for voksne målgrupper. Disse opsummeres i afsnit 2.1.2.2 og Bilag 1: Sundhedsområdet dækker grupperne af sundhedsydelser, Beskæftigelsesområdet indbefatter indkomstoverførsler, beskæftigelsesindsats, indkomstskat og uddannelse, Kriminalitetsområdet omfatter aktiviteterne under Politi, retsvæsen og kriminalforsorg, og Socialområdet dækker efterværn og sociale serviceydelser. Priser for aktiviteter og ydelser er hentet fra målgruppen Voksne med psykiske lidelser: Moderate psykiske lidelser, samlet (18-64 år) i SØM version 3.0 Beregningerne er rene aggregeringer af de estimerede udgiftsforskelle over livsforløbene, der hverken prisjusteres eller tilbagediskonteres. Baseret på 2022-priser.

Ydelses- og aktivitetsforbrug baseret på Landspatientregisteret, Det nationale alkoholbehandlingsregister og Registeret over stofmisbrugere i behandling for år 42 og 43 er imputeret med estimatet på foregående alderstrin (år 41), hvor signifikant, pga. datautilgængelighed. Dette udgør samlet (i 1.000 kr.) hhv. 4 for indikatoren "Undgår doms-/institutionsanbringelse", 5 for indikatoren "Færdiggør 9. klasse", 12 for indikatoren "Undgår restgruppe" og 21 for indikatoren "Undgår sigtelse".

Kilde: SØMs vidensdatabase og egne beregninger.

Tabellen viser, i lighed med Tabel 3.1 ovenfor, at de samlede konsekvenser er størst, når positivindikatoren "Undgår restgruppe" anvendes. De samlede konsekvenser for denne indikator når op på 4,58 mio. kr., især (og forventeligt givet indikatorens karakter) drevet af en stor besparelse på beskæftigelsesområdet på 2,7 mio. kr. For indikatorerne "Undgår genanbringelse" og "Færdiggør grundskolen" udgør konsekvenserne hhv. 1,4 mio. kr. og 1,7 mio. kr. – altså i samme størrelsesorden. Dog er der en vis forskel på fordelingen af hovedområderne, men i begge tilfælde er det også her beskæftigelsesområdet, der bidrager med de største udgiftsbesparelser. Endelig er positivindikatoren "Undgår sigtelse" der, hvor der er de mindste økonomiske konsekvenser på kun 0,5 mio. kr., og kriminalitetsområdet fylder klart mest.

Det er derudover bemærkelsesværdigt, at der for "Undgår sigtelse" er tale om en estimeret negativ økonomisk konsekvens i form af en udgiftsforøgelse på 0,3 mio. kr. på socialområdet. De øgede udgifter undersøges nærmere i det efterfølgende afsnit, men drives især af større udgifter til efterværn i familiepleje, forøget forbrug af beskyttet beskæftigelse og aktivitetstilbud, midlertidige botilbud samt støtte hertil.

Tabel 3.4 rapporterer de aggregerede estimerede forskelle mellem individer, der opnår positivindikatorerne, versus individer, der ikke gør, opdelt på offentlige aktører. Opdelingen er baseret på den tilsvarende aktøropdeling i SØM version 3.0.

Tabel 3.4 Estimeret forskel i aggregerede udgifter til offentlige ydelser og aktiviteter, 18-51 år, 1.000 kr., voksne, der har været anbragt uden for hjemmet som børn, opdelt på offentlige aktører

	Undgår døms-/institutionsanbringelse inden 18 år	Færdiggør grundskolen inden 18 år	Undgår restgruppe i år 24	Undgår sigtelse i år 18-24
Kommune	-1.023	-724	-3.110	211
Region	-126	-73	-283	-102
Stat	-546	-605	-1.186	-603
I alt	-1.695	-1.401	-4.580	-494

Anm.: En reduceret udgift fremgår med et negativt tal. Tabellen opgør de estimerede forskelle i udgifter til ydelser og aktiviteter for hvert udgiftsområde for et individ, der opfylder hhv. ikke opfylder hvert af de fire positivindikatorer.

Priser for aktiviteter og ydelser samt opdelingen af udgifter på offentlige aktører er hentet fra målgruppen Voksne med psykiske lidelser: Moderate psykiske lidelser, samlet (18-64 år) i SØM version 3.0 Beregningerne er rene aggregeringer af de estimerede udgiftsforskelle over aldersprofilerne, der hverken prisjusteres eller tilbagediskonteres. Baseret på 2022-priser.

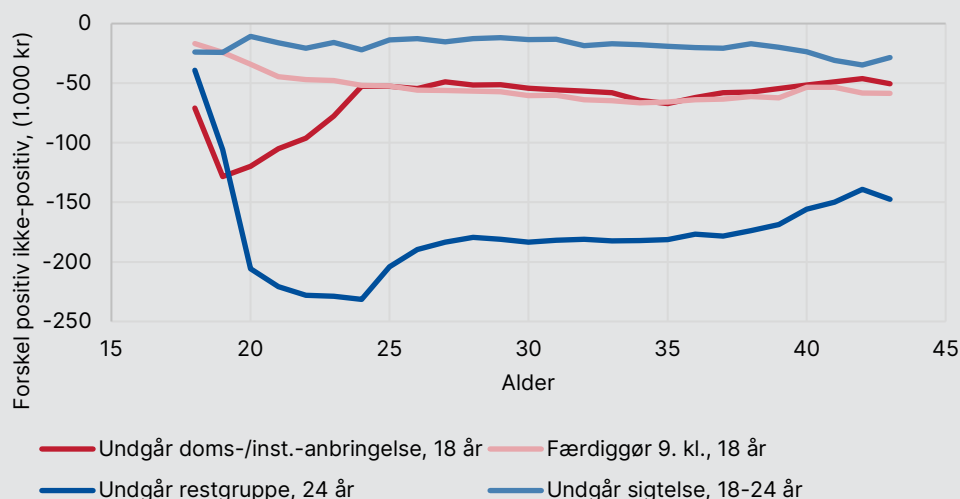
Mest bemærkelsesværdigt er det, at kommunen ikke estimeres at opnå nogen konsekvens ved, at tidligere anbragte uden for hjemmet undgår sigtelse i det tidlige voksenliv. Dette forhold skyldes især, at udgifterne på socialområdet, både til efterværn men også senere, er større for denne gruppe end gruppen af tidligere anbragte, der opnår mindst en sigtelse i år 18-24. Dette opvejes dog langt af de estimerede statslige konsekvenser, både over samtlige år 18-51 og i år 25-51.

3.2.1 Aldersprofil for økonomiske konsekvenser

I dette afsnit gennemgår vi de estimerede forløb for udgiftsforskellene for målgruppen voksne, der har været anbragt uden for hjemmet som børn.

Figur 3.3 nedenfor viser de samlede årlige potentielle udgiftsforskelle ved anvendelse af målgruppens fire forskellige positivindikatorer.

Figur 3.3 Aldersprofil for økonomiske konsekvenser fordelt på positivindikator, en voksen, der har været anbragt uden for hjemmet som børn

Anm.: En reduceret udgift fremgår med et negativt tal. Figuren viser de estimerede gennemsnitlige forskelle i udgifter på hvert udgiftsområde til ydelser og aktiviteter for et individ, der opfylder hhv. ikke opfylder hver af de fire positivindikatorer.

Profilerne dækker alle ydelser og aktivitet i SØM for voksne målgrupper (Bilag 1). Priser for aktiviteter og ydelser er hentet fra målgruppen Voksne med psykiske lidelser: Moderate psykiske lidelser, samlet (18-64 år) i SØM version 3.0. Beregningerne er rene aggregeringer af de estimerede udgiftsforskelle på hvert alderstrin, der hverken prisjusteres eller tilbagediskonteres. Baseret på 2022-priser.

Ydelses- og aktivitetsforbrug baseret på Landspatientregisteret, Det nationale alkoholbehandlingsregister og Registeret over stofmisbrugere i behandling for år 42 og 43 er imputeret med estimatet på foregående alderstrin (år 41), hvor signifikant, pga. datatilgængelighed.

Kilde: SØMs vidensdatabase og egne beregninger.

Figuren viser – tilsvarende målgruppen af individer med psykiske vanskeligheder som børn i Tabel 3.3 – at der er klart størst estimerede udgiftsforskelle forbundet med positivindikatoren ”Undgår restgruppe i år 24”, mens indikatoren ”Undgår sigtelse i år 18-24” har de mindste estimerede forskelle og en relativt jævn aldersprofil.

For ”Undgår doms-/institutionsanbringelse inden 18 år” og ”Undgår restgruppe i år 24” er der en klar tendens til større udgiftsforskelle i alderstrinene i starten af 20’erne, mens ”Færdiggør grundskolen inden 18 år” udviser en svag stigende aldersprofil.

I den resterende del af dette afsnit undersøges de fire positivindikatorer nærmere.

Figur 3.4 Aldersprofil for økonomiske konsekvenser fordelt på positivindikator og hovedområder, en voksen, der har været anbragt uden for hjemmet som barn

Panel a) øverst til venstre benytter indikatoren "Undgår døms-/institutionsanbringelse", **panel b)** øverst til højre benytter indikatoren "Færdiggør grundskolen", **panel c)** nederst til venstre benytter indikatoren "Undgår restgruppe" og **panel d)** nederst til højre benytter indikatoren "Undgår sigtelse".

Anm.: En reduceret udgift fremgår med et negativt tal. Figurerne viser de estimerede gennemsnitlige forskelle i udgifter på hvert udgiftsområde til ydelser og aktiviteter for et individ, der opfylder hhv. ikke opfylder hver af de fire positivindikatorer.

Hovedområderne dækker grupperne af ydelser og aktivitet i SØM for voksne målgrupper. Disse opsummeres i afsnit 2.2.2.1 og Bilag 1: Sundhedsomkostninger dækker grupperne af sundhedsydelse, Beskæftigelse og overførsler indbefatter indkomstoverførsler, beskæftigelsesindsats, indkomstskat og uddannelse, Retsvæsen omfatter aktiviteterne under Politi, retsvæsen og kriminalforsorg, og Socialomkostninger dækker efterværn og sociale serviceydelse.

Priser for aktiviteter og ydelser er hentet fra målgruppen Voksne med psykiske lidelser: Moderate psykiske lidelser, samlet (18-64 år) i SØM version 3.0. Beregningerne er rene aggregeringer af de estimerede udgiftsforskelle på hvert alderstrin, der hverken prisjusteres eller tilbagediskonteres. Baseret på 2022-priser.

Ydelses- og aktivitetsforbrug baseret på Landspatientregisteret, Det nationale alkoholbehandlingsregister og Registeret over stofmisbrugere i behandling for år 42 og 43 er imputeret med estimatet på foregående alderstrin (år 41), hvor signifikant, pga. datatilgængelighed.

Kilde: SØMs vidensdatabase og egne beregninger.

Panel a) øverst til venstre i Figur 3.4 ovenfor præsenterer de estimerede potentielle udgiftsforskelle for positivindikatoren "Undgår doms-/institutionsanbringelse inden 18 år" fordelt på de fire hovedområder". Figuren viser, at der er årlige udgiftsforskelle for alle fire hovedgrupper, når der anvendes indikatoren "Undgår doms-/institutionsanbringelse inden 18 år". Særligt er der en stor økonomisk konsekvens på socialområdet for de yngre alderstrin, hvilket i høj grad skyldes en estimeret forskel i forbruget af efterværn. Fra 25 år og ældre er de estimerede forskelle på socialområdet på niveau med kriminalitets- og sundhedsområderne i størrelsesordenen 10.000 kr. pr. år.

Beskæftigelsesområdet viser en større og større potentiel økonomisk konsekvens hen over alderstrinene og ender på ca. 50.000 kr. pr. person pr. år, hvilket især skyldes reduceret forbrug af førtidspension og stigende skatteindtægter fra beskæftigelse i forhold til gruppen af doms- og institutionsanbragte.

For positivindikatoren "Færdiggør grundskolen inden 18 år" viser figuren i panel b) øverst til højre i Figur 3.4, at de estimerede udgiftsforskelle for social- og sundhedsområderne er ret tæt på nul fra 24. år og frem. Udgiftsforøgelsen i positiv- i forhold til ikke-positivgruppen på socialområdet drives af et øget forbrug af efterværn i form af især familiepleje i positivgruppen. Efterværn er et tilbud om støtte til unge, der er anbragt uden for hjemmet umiddelbart før de fylder 18 år, med det formål at yde kontinuitet i deres opvækst og styrke deres personlige udvikling. Således kan en øget udgift til efterværn bidrage til en gunstig udvikling for individet på andre områder også fx uddannelses- og arbejdsmarkedsmæssigt, hvilket blandt andet også afspejles i figuren. For kriminalitets- og retsvæsensområdet er der klare årlige konsekvenser i størrelsesordenen 20.000 pr. person pr. år i 20-25-årsalderen faldende til ca. 10.000 kr. pr. person pr. år i 30-40-årsalderen. Endelig er profilen for de økonomiske konsekvenser for beskæftigelsesområdet klart større over tid og ender på ca. 60.000 kr. pr. person pr. år. Denne profil er meget tæt på den tilsvarende profil for positivindikatoren "Undgår doms-/institutionsanbringelse inden 18 år", som vist i panel a) ovenfor, og drives tilsvarende af reducerede udgifter til førtidspension og øgede indkomstskatteindtægter.

Panel c) nederst til venstre i Figur 3.4 præsenterer de estimerede potentielle udgiftsforskelle, når positivindikatoren "Undgår restgruppe i år 24" anvendes. Overordnet set er de estimerede profiler for denne målgruppe tilsvarende de estimerede profiler for voksne med psykiske vanskeligheder som børn ved anvendelse af samme indikator. Fra figuren ses det, at der er en betydelig økonomisk konsekvens på beskæftigelsesområdet. For alderstrinene fra 20 år og ældre er den årligt på over 100.000 kr. pr. person pr. år. Disse resultater forekommer intuitive set i lyset af definitionen af indikatoren, som netop vedrører kontakten med arbejdsmarkedet samt uddannelse, og drives endnu en gang

primært af, at den estimerede forskel i tilbøjeligheden til at modtage førtidspension forsætter med at stige til 35-årsalderen, mens de estimerede forskelle i skatteindtægter fra beskæftigelse er markante men konstante på ca. 50.000 kr. pr. person årligt fra år 25 og frem. Igen er de estimerede konsekvenser på beskæftigelsesområdet for denne indikator betydeligt større end de tilsvarende for de øvrige indikatorer – selv hvis vi alene betragter profilen for år 25 og frem.

For socialområdet ses der også en betydelig potentiel økonomisk konsekvens på ca. 60.000 kr. pr. person pr. år for de yngre alderstrin, hvilket denne gang drives især af udgifter til efterværn på institution. Helt op mod 40-årsalderen ligger udgiftsforskellen på 20-30.000 kr. pr. person pr. år, forskellen udgøres for en stor dels vedkommende af vedholdende reduktion i beskyttet beskæftigelse og aktivitetstilbud.

På kriminalitets- og sundhedsområderne er der signifikante, men mindre årlige potentielle konsekvenser på ca. 10-20.000 kr. pr. person pr. år over stort set alle de betragtede alderstrin.

Panel d) nederst til højre i Figur 3.4 præsenterer profilerne for de estimerede udgiftsforskel for den sidste positivindikator "Undgår sigtelse i år 18-24". Profilerne i figuren adskiller sig endnu en gang fra de tilsvarende profiler i de foregående tre figurer for de øvrige indikatorer. Således falder det i øjnene, at der med denne positivindikator er estimeret en potentiel udgiftsforøgelse for socialområdet for stort set alle de alderstrin, der indgår i analysen, hvilke primært drives af øget forbrug af beskyttet beskæftigelses- og aktivitetstilbud, og midlertidige botilbud samt støtte hertil. Den initiale stigning skyldes efterværnstilbud i familiepleje. Samlet bliver det til en potentiel udgiftsforøgelse på ca. 300.000 kr. pr. person, som det også fremgik af Tabel 3.3.

Det ses også af figuren, at der som ventet (og i lighed med den tilsvarende analyse for målgruppen voksne med psykiske vanskeligheder som børn) er store økonomiske konsekvenser på kriminalitetsområdet, når man anvender denne positivindikator. Konsekvenserne falder ganske vist fra næsten 40.000 kr. pr. person pr. år i starten af 20'erne til ca. 10.000 kr. pr. person for en 40-årig, men det samlede beløb er betydeligt.

For de to sidste områder, beskæftigelses- og sundhedsområderne, er der estimeret mindre årlige udgiftsforskel, og for beskæftigelsesområdet er der endda tale om initiale negative konsekvenser i form af udgiftsforøgelser, som dog er drevet af færre skatteindtægter fra beskæftigede i forbindelse med øgede udgifter til uddannelse.

3.2.2 Opsamling

- ● ● For målgruppen voksne, der har været anbragt uden for hjemmet som børn er positivindikatorerne "Undgår doms-/institutionsanbringelse inden 18 år" og "Færdiggør grundskolen inden 18 år" ret parallelle og udviser ret ens profiler med større forskelle for beskæftigelsesområdet og mindre for de øvrige områder.

Indikatoren "Undgår restgruppe i år 24" er klart den af de fire afprøvede, der resulterer i den største økonomiske konsekvens ud fra disse estimater. Dette skyldes i høj grad store konsekvenser på beskæftigelsesområdet, som desuden hænger nært sammen med definitionen af positivindikatoren, og dermed muligvis overdriver de forventede konsekvenser ved at forbedre udgangspunktet for den udsatte unge.

Ligesom for målgruppen voksne med psykiske vanskeligheder som børn viser positivindikatoren "Undgår sigtelse i år 18-24" også her, at aldersprofilerne for nogle udgiftsområder er præget af en øgede udgifter for individer i positivgruppen. Således fortsætter voksne, der har været anbragt uden for hjemmet som børn, og som undgår kriminalitet i den tidlige voksenalder, med at trække relativt tungt på sociale serviceydelser, hvilket bidrager til at sænke de samlede økonomiske konsekvenser for denne positivgruppe betragteligt. Til gengæld opnår de et øget forbrug af uddannelse, der ved 30-årsalderen slår igennem til estimerede udgiftsbespareser på beskæftigelsesområdet.

Overvejelserne vedrørende brug af sociale ydelser og fravær af kriminalitet i det tidlige voksenliv, der omtales ovenfor i afsnit 3.1.2 for målgruppen af voksne med psykiske vanskeligheder, er også relevante her.

4 Øvrige potentielle målgrupper

I dette kapitel ser vi nærmere på, om den udviklede metode kan udstrækkes til andre målgrupper end de to, der har været afprøvet i denne rapport, herunder for hvilke alderstrin det vil være muligt at estimere udgiftsforskelle.

4.1 Aldersopdeling af målgrupperne

I modelberegningerne for voksenforløb medtages udelukkende fødselskohorter, der kan måles i registeret for målgruppeudtræk helt tilbage fra fødselsåret, samt kohorter, der kan måles i registrene for positivindikatorer til og med 18 hhv. 24 år afhængigt af indikatoren. Især førstnævnte er naturligvis begrænsende i forhold til måling af livsforløb af en fornuftig længde.

I SØM opdeles målgrupper på børn- og ungeområdet i flere forskellige kategorier afhængigt af alderen for målgruppeudtræk. Dermed findes målgrupper for børn med forskellige psykiske vanskeligheder for 0-5-årige, 6-13-årige og 14-17-årige, men forskellige målgrupper af anbragte børn og unge dækker hhv. 6-13-årige og 14-17-årige. En tilsvarende opdeling vil i denne sammenhæng være fortolkningsmæssigt fornuftig, idet graden af individets udsathed meget vel kan være stærkt sammenhængende med alderen for fx psykiatrisk indlæggelse eller anbringelse (Lausten, Frederiksen & Olsen, 2020), hvorved målgruppeindividerne bliver mere homogene. Opdelingen vil desuden give mulighed for at måle aldersprofilerne for forbrug af offentlige ydelser og aktiviteter langt længere ind i målgruppernes voksenliv¹⁶. Gennemførligheden af en sådan opdeling i aldersgrupper er naturligvis afhængigt af, at de aldersspecifikke målgrupper indeholder et tilstrækkeligt antal individer.

VIVE vurderer, at der for grupperne af 6-13-årige og 14-17-årige er tilstrækkeligt datagrundlag til at aldersopdele begge grupper af voksne med psykiske vanskeligheder som børn og voksne, der var anbragt uden for hjemmet som børn. Bemærk dog, at denne aldersopdeling ikke nødvendigvis kan lade sig gøre samtidig med en opdeling af målgrupperne på baggrund af fx diagnoser i forhold til sværhedsgraden af psykisk sygdom eller indsatstrappetrin i forhold til anbringelser som nævnt i næste afsnit 4.2. Særligt indlæggelser på psykiatrisk hospital forekommer relativt sjældnere for børn under 14 år, hvor ca. 40 % af

¹⁶ Nøjes man fx med at måle psykiatrisk historik, fra børnene er 6 eller 14 år gamle, kan livshorizonten tilsvarende udvides men hhv. 6 og 14 år. I et sådant setup er det dog ikke muligt at identificere individers eventuelle tidligere psykiatriske indlæggelser for de ældste fødselskohorter. For eksempel adskiller individer, der har været indlagt ad flere omgange i den tidlige barndom sig formentlig fra individer, der indlægges første gang som 14-årige, hvilket vil påvirke målgruppesammensætningen og positivopdelingen.

målgruppen er under 14 år ved første indlæggelse. For målgruppen af voksne, der var anbragt uden for hjemmet som børn, er den tilsvarende andel 62 %.

I praksis er fortolkningen af positivindikatoren "Færdiggør 9. klasse" som et udfald af en succesfuld social indsats desuden renere for børn, der udtrækkes til målgruppen før det typiske tidspunkt for færdiggørelse af grundskolens 9. klassetrin. Således vurderer VIVE, at dette mål i højere vil være anvendeligt for fx de 6-13-årige baseret på aldersopdelingen i eksisterende SØM-målgrupper for børn.

4.2 Opdeling af målgrupper på baggrund af udsathed

SØM version 3.0 indeholder målgrupper for udsatte børn og unge inden for tre forskellige områder: psykisk sygdom, sociale foranstaltninger og kriminel adfærd. Er man villig til at gå på kompromis med længden af perioden for måling i voksenforløbene, eller evt. tilpasse målingen af fødselskohorter, kan den eksisterende ramme for dannelse af voksenforløb på enkel vis udvides til at omfatte flere af de målgrupper, der er indeholdt i målgrupperne for børn og unge i SØM. Fx kan kontakter med psykiater under sygesikringen måles tilbage fra 1987 (SYGL og SSSY) og sammenholdt med diagnosekoder fra Landspatientregisteret tilbage fra 1977 (LPR_ADM og LPR_DAIG) tillade udtrækningen af en målgruppe, der ligger tættere på målgruppen af børn og unge med psykiske vanskeligheder uden psykiatrisk sygehuskontakt i eksisterende SØM.

Tabel 4.1 Umiddelbart gennemførlige udvidelser af voksenforløbsmålgrupper

Målgruppebeskrivelse	Registerkilder	Første målgruppeår
Psykiske vanskeligheder som målt ved indlæggelser på psykiatrisk hospital opdeles baseret på alvorligheden af aktionsdiagnosen ved indlæggelsen: moderate eller svære psykiske vanskeligheder (se Benjaminsen m.fl., 2018)	Det psykiatriske centralregister (PCR) og Landspatientregisteret Psykiatri (PSYK_ADM)	1969
Anbringelser uden for hjemmet opdeles i hhv. anbragte i familiepleje og institutionsanbragte (der er i de tidlige år meget få registreringer om anbringelser i slægt/netværk)	Børn og unge anbragte forløbsregister (BUAF)	1977
Kriminalitetstruede unge som målt ved (mindst) en sigtelse for kriminalitet i alderen 15-17 år	Kriminalstatistik Sigtelser (KRSI)	1980

Kilde: Danmarks Statistiks Grunddatabank.

Foretrækker man at bibeholde længden på aldersprofilerne, opsummerer Tabel 4.1 de muligheder, der umiddelbart er for udvidelse af målgrupperne af udsatte børn og unge, der med en relativt lang tidshorisont kan følges ind i voksenlivet.¹⁷

Det er også muligt at se ud over målgrupper i eksisterende SØM, fx voksne, der har været udsat for fattigdom som børn, som approksimeret ved forældrenes indkomst eller beskæftigelsesstatus. En målgruppe bestående af individer, der fx ikke færdiggør grundskolen, afspejler i højere grad en anden underliggende udsathedsfaktor end decideret at være udslagsgivende i sig selv, og anbefales derfor ikke i SØM-regi.

¹⁷ Selvom registeret Børn og unge forebyggende foranstaltninger (BUFO) måler tilbage fra 1977, er der i praksis meget få hjemmebaserede foranstaltninger før 1994.

5 Konklusion

Denne rapport indeholder udviklingen og afprøvningen af en metode til dannelse af forløb for mulige økonomiske konsekvenser for voksne, der har været udsatte som børn. Formålet med udviklingsarbejdet har været både at udvikle metoden og at estimere faktiske forløb for individer, så anvendeligheden af metoden kan vurderes.

Projektet og udviklingsarbejdet har taget udgangspunkt i de målgrupper og den opdeling af offentlige udgiftsområder, der allerede anvendes i SØM. Dette er gjort både for at lette forståelsen af rapportens analyse for allerede SØM-kyndige og for at sikre en høj grad af sammenlignelighed med SØM.

Den metode, der er udviklet, anvender data langt tilbage i tid til at identificere individer, der har været udsatte som børn inden for to prædefinerede målgrupper: børn med psykiske vanskeligheder og børn anbragt uden for hjemmet. Dette stiller store krav til datatilgængeligheden, men sikrer omvendt, at vi kan følge disse individer langt op i voksenalderen. Hvis metoden ønskes anvendt på andre målgrupper, vil der i nogen grad være tale om en afvejning af, hvor mange alderstrin der kan indgå i beregningen, mod hvor præcist man kan definere målgruppen. Det skyldes, at vi i metoden har betinget på, at individerne skal kunne observeres i hele livsperioden i de målgruppeidentificerende registre. Hvis man slækker på dette krav, kan man godt få længere voksenforløb også for andre målgrupper, men disse målgrupper vil ikke være defineret lige så præcist, da man ikke ved, hvad der er hændt individerne i de år, før der kan observeres data.

De relativt lange tidshorisonter i de estimerede økonomiske konsekvenser giver et unikt indblik i livsprofilerne for voksne, der enten har været indlagt på psykiatrisk hospital eller været anbragt uden for hjemmet som børn, og dermed også de problemstillinger, de står over for. For eksempel opvejes det øgede forbrug af efterværn i det tidlige voksenliv for anbragte børn og unge, der formår at færdiggøre 9. klasse inden 18-årsalderen, klart af deres senere arbejdsmarkedstilknytning. Sådanne betragtninger, der vedrører økonomiske konsekvenser, der ligger langt ude i fremtiden, kan bidrage med værdifuld viden i forbindelse med igangsættelsen af social indsats. Resultaterne kan således komplementere beregninger udført i SØM, der dækker en kortere tidshorisont.

De fire positivindikatorer måler forskellige dimensioner af fremtidigt livsforløb

Overordnet set er størrelsesordenen på de estimerede økonomiske konsekvenser ved de målgruppenspecifikke positivindikatorer ("Undgår genindlæggelse" hhv. "Undgår doms-/institutionsanbringelse inden 18 år") og "Færdiggør grundskolen inden år 18" overraskende ens (jf. kapitel 3). Eneste større forskel er, at individer, der færdiggør grundskolen inden 18 år, versus individer, der ikke gør, forbruger markant mindre efterværn i målgruppen *psykiske vanskeligheder som børn*, men det omvendte er tilfældet i gruppen *anbragt uden for hjemmet som børn*. Disse indikatorer har den fælles egenskab, at de måles senest i det år, individet fylder 18 år.

De målgruppenspecifikke positivindikatorer "Undgår genindlæggelse" for voksne, der har haft psykiske vanskeligheder som børn, og "Undgår genanbringelse (eller domsanbringelse)" for voksne, der har været anbragt uden for hjemmet som børn, har den fordel i forhold til indikatoren "Færdiggør grundskolen", at der ikke er en "naturlig" dato for opfyldelse af målet. For "Færdiggør grundskolen" vil langt de fleste opfylde målet omkring deres 16-årsfødselsdag, hvilket også afspejles i gennemsnitsalderen for opfyldelse af indikatoren, jf. kapitel 2. Dette kombineret med, at en stor andel af målgruppen voksne med psykiske vanskeligheder som børn først indlægges første gang som hhv. 16- og 17-årige, betyder, at en del vil have opfyldt indikatoren allerede, inden de opfylder målgruppekriteriet. En tilsvarende problemstilling findes for den anden målgruppe, men i noget mindre grad.

Samlet betyder dette, at de målgruppenspecifikke positivindikatorer nok er at foretrække frem for indikatoren om færdiggørelse af grundskolen, men som nævnt viser de empirisk ret store ligheder.

De øvrige to positivindikatorer er defineret, så opfyldelsen evalueres inden det fyldte 25. år. Uanset om vi begrænser konsekvensmålingerne til år 25+ eller benytter den fulde aldersprofil fra år 18+, er mønsteret i de estimerede besparelser dog det samme: Individer, der opfylder indikatoren "Undgår restgruppe", har forventeligt en langt bedre arbejdsmarkedstilknytning end individer, der ikke opfylder indikatoren, og således opnås markante estimerede besparelser på især beskæftigelses- og socialområdet. Ligeledes fylder kriminalitetsområdet i de estimerede profiler langt mere helt op til individernes slut-tredivere ved anvendelse af "Undgår sigtelse i år 18-24" end for de øvrige positivindikatorer, om end de aggerede estimerede besparelser er beskedne ved brug af denne indikator.

Det er således klart, at indikatoren "Undgår restgruppe år 24" sammenligner målgruppeindividerne i den uddannelses-/arbejdsmarkedsmæssigt mest suc-

cesfulde kontra mindre succesfulde halvdel. Derimod formår ca. 80 % af individerne i begge målgrupper at færdiggøre grundskolen inden år 18, og således skilles målgrupperne relativt længere nede i spektret af forventet arbejdsmarkedssucces.

Fremtidig anvendelighed

Resultaterne fra denne rapport – både metodeudviklingen og de estimerede udgiftsforskelle – er et resultat af et ønske om at kunne supplere beregninger fra SØM med oplysninger, der dækker en længere tidshorisont.

Metoden, der er udviklet i rapporten, er ikke så specifik som den, der anvendes i SØM. Fx er målgrupperne her bredere defineret end i SØM, ligesom der ikke kontrolleres for lige så mange baggrundsoplysninger som ved estimeringen af økonomiske konsekvenser til SØM. Det betyder, at de estimerede udgiftsforskelle ikke direkte kan kombineres med en SØM-beregning. Imidlertid kan de være et godt supplement til en SØM-beregning, der slutter efter få år. Med tallene og metoden fra denne rapport kan man fremlægge tal, der sandsynliggør, at der også kan være vedvarende økonomiske konsekvenser langt op i voksenlivet – også selvom den præcise økonomiske estimat af disse konsekvenser ikke foreligger.

Med en videreudvikling af metoden samt udbredelse til målgrupper, der i højere grad svarer til SØMs målgrupper (jf. kapitel 4), kunne man forestille sig, at de estimerede udgiftsforskelle efter den metode, der er anvendt i denne rapport, kan indgå som et supplement til en SØM-beregning. Et sådant supplement kan illustrere nogle af de potentielle konsekvenser, der kan være i voksenlivet ved en succesfuld udgang på børne- og ungdomslivet, men kan ikke som i SØM på samme måde knyttes til egentlige indsatser.

I sig selv har de estimerede aldersprofiler dog ligeledes relevans; de giver et detaljeret indblik i, hvilke potentielle økonomiske konsekvenser der kan være ved at forbedre udsatte børn og unges forudsætninger ved indgangen til voksenlivet samt i, hvordan tidsprofilen for disse konsekvenser kan være. De estimerede konsekvenser i denne rapport har for de flestes vedkommende en aftagende profil, hvilket kan være med til at danne en ramme for de langsigtede forventninger om konsekvenser for børn og unge ved indgangen til voksenlivet.

Litteratur

- Andersen, S.H. & Jensen, B. (2016). *Anbringelser – Historik, omfang, årsager og virkemidler*. Rockwool Fondens Forskningsenhed. København: Gyldendal.
- Athey, S., Chetty, R., Imbens, G.W. & Kang, H. (2019). *The surrogate index: Combining short-term proxies to estimate long-term treatment effects more rapidly and precisely*. NBER Working Paper no. 26463.
- Benjaminsen, L., Birkelund, J.F., Enemark, M.H. & Andrade, S.B. (2018). *Socialt udsatte borgeres brug af velfærdssystemet – Samfundsøkonomiske aspekter*. København: VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.
- Benjaminsen, L., Enemark, M.H., Jeppesen, T. (2020). *Hjemløshed i ungdommen – En registerbaseret undersøgelse af unges forløb før og efter en hjemløshedssituation*. København: VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.
- Bolvig, I., Jeppesen, T., Kleif, H.B., Østergaard, J., Iversen, A., Lips, N.B., Jensen, N.L. & Thodsen, J. (2019). *Unge uden job og uddannelse – hvor mange, hvorfra, hvorhen og hvorfor?* København: VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.
- Epinion (2016). *International desk research om restgruppen*. Udarbejdet for Rådet for Ungdomsuddannelser. København: Epinion.
- Jacobsen, R.H., Arendt, J.N., Verner, M., Kollin, M.S., Halling, C. & Kolstrup, K. (2018). *Socialøkonomisk investeringsmodel (SØM) – Dokumentation*. København: VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.
- Ladekjær, E., Andreasen, A.G. & Papke, F.L. (2022). *Unge på vej på arbejdsmarkedet – Betydningen af fysisk og mental sundhed*. København: VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.
- Lausten, M. & Andreasen, A.G. (2022). *Anbragte unges trivsel – Trivselsundersøgelse blandt anbragte 15- og 17-årige, 2014-2020*. København: VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.
- Lausten, M., Frederiksen, S. & Olsen, R.F. (2020). *Tidligere anbragte unge – 18 år og på vej mod voksenlivet*. København: VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

Momen, N.C., Plana-Ripoll, O., Agerbo, E., Benros, M.E., Børglund, A.D., Christensen, M.K., Dalsgaard, S. et al. (2020). Association between Mental Disorders and Subsequent Medical Conditions. *The New England Journal of Medicine*, 382, 1721-1731, DOI: 10.1056/NEJMoa1915784.

Servicestyrelsen (2007). *Håndbog om anbringelsesreformen*. Odense: Servicestyrelsen.

Social- og Indenrigsministeriets Benchmarkingenhed (2020). *Udviklingstendenser i forhold til børn og unge med psykiatriske diagnoser*. København

Socialstyrelsen (2022). Den Socialøkonomiske Investeringsmodel (SØM) – Dokumentationsrapport. Odense: Socialstyrelsen.

Sundhedsstyrelsen (2008). *Udviklingen i den børne- og ungdomspsykiatriske virksomhed*. København: Sundhedsstyrelsen.

WSIPP (2019). *Benefit-Cost Technical Documentation*. Olympia WA: Washington State Institute for Public Policy.

Bilag 1 Oversigt over modellens konsekvenser

Bilagstabel 1.1 Modellens konsekvenser, opdelt på hoveddimension

Hoved-dimension	Aktivitet	Enhed (pr. år)	Kilde(r)	Modelnavn
Indkomst-overførsler	Kontanthjælp	Antal uger	Beskæftigelsesministeriets løbsdatabase (DREAM)	khj
	Førtidspension	Antal uger	Beskæftigelsesministeriets løbsdatabase (DREAM)	ftp
	Uddannelseshjælp	Antal uger	Beskæftigelsesministeriets løbsdatabase (DREAM)	uhj
	Øvrige overførsler (ekskl. SU)	Antal uger	Beskæftigelsesministeriets løbsdatabase (DREAM)	andet
Beskæftigelsesindsats	Vejledning og opkvalificering	Antal uger	Beskæftigelsesministeriets løbsdatabase (DREAM)	vop
Beskæftigelse	Beskæftigelsesgrad	Antal uger	Beskæftigelsesministeriets løbsdatabase (DREAM)	besk_d_bg
Sundheds-ydelser	Praktiserende læge	Antal sygesikrings-kontakter	Sygesikringsregisteret (SSSY)	kontakt_pl
	Øvrige behandlere under sygesikringen	Antal sygesikrings-kontakter	Sygesikringsregisteret (SSSY)	kontakt_andre
	Somatisk indlæggelse	Antal sen-gedage	Landspatientregisteret (LPR)	lpr_indl
	Somatisk ambulansbesøg	Antal besøg	Landspatientregisteret (LPR)	lpa_ambu
	Somatisk skadestuebesøg	Antal besøg	Landspatientregisteret (LPR)	lpr_skadest
	Psykiatrisk indlæggelse	Antal sen-gedage	Landspatientregisteret Psykiatri (PSYK)	psyk_indl
	Psykiatrisk ambulansbesøg	Antal besøg	Landspatientregisteret Psykiatri (PSYK)	psyk_ambu
	Psykiatrisk skadestuebesøg	Antal besøg	Landspatientregisteret Psykiatri (PSYK)	psyk_skadest
Uddannelse	Under ungdoms- og videregående uddannelse	Antal uger indskrevet	Komprimeret elevregister (KOTRE)	udd
Sociale serviceydelser	Alkoholmisbrugsbehandling	Antal dage	Det nationale alkoholbehandlingsregister (NAB)	d_alko
	Stofmisbrugsbehandling, døgn	Antal dage	Register over stofmisbrugere i behandling (SIB)	d_dogn
	Stofmisbrugsbehandling, dag	Antal dage	Register over stofmisbrugere i behandling (SIB)	d_dag
	Herberger og forsorgshjem (§ 110)	Antal dage	Registeret Boformer (BO-FORM_F)	d_herberg
	Midlertidige botilbud	Antal dage	Register over handicapydelse (HANDIC)	d_midl_bo

Hoved-dimension	Aktivitet	Enhed (pr. år)	Kilde(r)	Modelnavn
	Længerevarende botilbud	Antal dage	Register over handicapydelse (HANDIC)	d_lang_bo
	Socialpædagogisk støtte i botilbudslignende almene boliger	Antal dage	Register over handicapydelse (HANDIC)	d_stotte_bo
	Socialpædagogisk støtte i eget hjem	Antal dage	Register over handicapydelse (HANDIC)	d_stotte_hjem
	Tilskud til personlig og praktisk hjælp	Antal dage	Register over handicapydelse (HANDIC)	d_tilskud_hj
	Handicaphjælperordning	Antal dage	Register over handicapydelse (HANDIC)	d_handicaphj
	Ledsagerordning og kontaktperson for døvblinde	Antal dage	Register over handicapydelse (HANDIC)	d_ledsager
	Beskyttet beskæftigelse eller aktivitets- og samværstilbud	Antal dage	Register over handicapydelse (HANDIC)	d_besk_aktiv
Efterværn (til 18-22-årige) ¹	Efterværn med hjemmebaserede foranstaltninger	Modtager foranstaltning	Børn og unge forebyggende foranstaltninger (BUFO) og Børn og unge anbragte forløbsregister (BUAF)	pgf_trin3efv
	Efterværn med anbringelse i slægt eller netværk	Antal dage	Børn og unge anbragte forløbsregister (BUAF)	pgf_trin4efv_dage
	Efterværn med anbringelse i familiepleje	Antal dage	Børn og unge anbragte forløbsregister (BUAF)	pgf_trin5efv_dage
	Efterværn med anbringelse på institution	Antal dage	Børn og unge anbragte forløbsregister (BUAF)	pgf_trin6_efv_dage
Politi, retsvæsen og kriminalforsorg	Fængselsdage	Antal dage	Kriminalstatistik Afgørelser (KRAF) og Kriminalstatistik Indsættelser	afg_ubstrflg
	Domme for vold og sædelighedsforbrydelser	Antal domme	Kriminalstatistik Afgørelser (KRAF)	afg_ger7_11_12
	Domme for indbrud, tyveri og hærværk	Antal domme	Kriminalstatistik Afgørelser (KRAF)	afg_ger7_13
	Domme for overtrædelse af Færdselsloven og øvrige særlove	Antal domme	Kriminalstatistik Afgørelser (KRAF)	afg_ger7_21_38

Anm.: Tabellen angiver aktiviteter og ydelser, der indgår i de estimerede ydelsesprofiler, samt måleenhed og registerkilde. Desuden fremgår konsekvensnavnet i modelregistret for at lette læsning af Bilag 2. Modellens udvalgte konsekvenser følger konsekvensudvalget for voksenmålgrupper i SØM generelt.

Kilde: Konsekvensmålene beskrives nærmere i Socialstyrelsen (2022).

Bilag 2 Konsekvensestimater

Dette bilag består af to Excel-filer, der indeholder de estimerede økonomiske konsekvenser, der er vist i rapporten.

De to Excel-filer indeholder begge to faneblade, "Anbragte" og "Psykiske vanskeligheder", der angiver, hvilken af de to målgrupper resultaterne er vist for. Derudover er der i hvert ark en søjle, der angiver, hvilken positivindikator der er anvendt.

Filen *Konsekvenser punktestimater 2023-02-23.xlsx* indeholder alle estimater for de ikke-monetære enheder for de enkelte konsekvenser. Der er kun vist de estimater, der er statistisk signifikante, efter at der er anvendt Bonferroni-tilpasning af p-værdierne. Derudover anvendes en regel om, at insignifikante værdier mellem to signifikante værdier alligevel kommer med, som det også gøres i SØM.

Filen *Økonomiske konsekvenser fordelt på områder 2023-02-23.xlsx* indeholder de samlede opgjorte økonomiske konsekvenser i kroner og øre fordelt på de hovedområder, der også anvendes i SØM. De opgjorte økonomiske konsekvenser er vist fordelt på alderstrin. I beregningen af de økonomiske konsekvenser er kun medtaget de værdier, der opfylder kriterierne nævnt ovenfor.

Bilag 3 Udtrækning i registerdata

Bilagstabel 3.1 Målgrupper til analyse af forbrugsprofil i voksenlivet

Målgruppe	Registerkilder	Registerafgrænsning
Voksne med psykiske vanskeligheder som børn	<ul style="list-style-type: none"> Det psykiatriske centralregister (PCR), 1969-1995. Herunder Patient_ICD8 i 1969-1993 og Patient_ICD10 i 1994. Landspatientregisteret Psykiatri (PSYK_ADM), 1995- Befolkningsregister (BEF) 	<p>Psykiske vanskeligheder måles som en indlæggelsesregistrering på psykiatrisk hospital senest i året, hvor individet fylder 17 år:</p> <ul style="list-style-type: none"> Alle individer med PPTYPE = 0, 1, 4 og alle diagnosekoder fraregnet HOVEDDIAG = Y719 (baseret på ICD-8 i PCR tom. 1993) og ADIAG = DZ763 (ICD-10 i PCR for 1994 og PSYK_ADM 1995-), der angiver "raske ledsagere", udtrækkes. Af disse beholdes individer, hvor året for første indlæggelse (baseret på INDLDATO i PCR, D_INDDTO i PSYK_ADM) senest er i året for individets 17-årsfødselsdag (pba. FOED_DAG fra BEF).
Voksne anbragt uden for hjemmet som børn	<ul style="list-style-type: none"> Børn og unge anbragte forløbsregister (BUAF) Befolkningsregister (BEF) 	<p>Anbringelser uden for hjemmet måles som ikke doms- eller immigrationsrelaterede anbringelser i slægts-/netværkspleje, familiepleje eller på institution senest i året, hvor individet fylder 17 år:</p> <ul style="list-style-type: none"> Fra BUAF udtrækkes anbringelser med ANSTED_KLAS = 1-5, 7-9, 12-16 og SAMTYKKE = ., 1, 2 for alle hændelser undtaget ophør (HAENDELSE = 5) og afgørelser samt overdragelse til anden handlekommune med længde af forløb (VARIGHED) på 0 dage (HAENDELSE = 0.2, 5.5). Af disse beholdes individer, hvor året for første anbringelse (baseret på STARTDATO) senest er i året for individets 17-årsfødselsdag (pba. FOED_DAG fra BEF).

Bilagstabel 3.2 Positivindikatorer til analyse af forskelle i forbrugsprofiler i voksenlivet for voksne, der har været udsatte som børn

Indikator	Gælder for målgruppe	Registerkilder	Registerafgrænsning
Undgår genplacering	<ul style="list-style-type: none"> Psykiske vanskeligheder: Anbragt uden for hjemmet: 	<ul style="list-style-type: none"> Det psykiatriske centralregister (PCR), 1969-2004 Landspatientregisteret Psykiatri (PSYK_ADM), 2004- Befolkningsregister (BEF) Børn og unge anbragte forløbsregister (BUAF) Befolkningsregister (BEF) 	<p>Genindlæggelse måles som en indlæggelsesregistrering på psykiatrisk hospital, der ikke begynder senere end målgruppeindlæggelsen og inden individets 18-årsfødselsdag:</p> <p>Alle forløb med PPTYPE = 0, 1, 4 og alle diagnosekoder fraregnet HOVEDDIAG = Y719 (baseret på ICD-8 i PCR tom. 1993) og ADIAG = DZ763 (ICD-10 i PCR for 1994 og PSYK_ADM 1995-), der angiver "raske ledsagere", og indlæggelsesdato efter målgruppeindlæggelsen (baseret på INDLDATO i PCR, D_INDDTO i PSYK_ADM) identificeres.</p> <p>Af disse droppes indlæggelser, der påbegyndes (INDLDATO i PCR, D_INDDTO i PSYK_ADM) på eller senere end individets 18-årsfødselsdag (FOED_DAG fra BEF).</p> <p>Doms- og institutionsanbringelse måles som anbringelsesforløb som følge af en domsafgørelse eller på institution i øvrigt, der påbegyndes inden individets 18-årsfødselsdag:</p> <ul style="list-style-type: none"> Fra BUAF registreres alle anbringelser med SAMTYKKE = 4-6 eller ANSTED_KLAS = 7-9, 12, 13, 16, 17 og for alle hændelser undtaget ophør (HAENDELSE = 5) og afgørelser samt overdragelse til anden handlekommune med længde af forløb (VARIGHED) på 0 dage (HAENDELSE = 0.2, 5.5). Af disse droppes forløb, der begyndes (STARTDATO) på eller senere end individets 18-årsfødselsdag (FOED_DAG fra BEF).

Indikator	Gælder for målgruppe	Registerkilder	Registerafgrænsning
Færdiggør 9. klasse	Begge	<ul style="list-style-type: none"> Komprimeret elevregister (KOTRE) Befolkningsregister (BEF) 	<p>Færdiggørelse af grundskolens 9. klassetrin senest i året for individets 18-årsfødselsdag måles som:</p> <ul style="list-style-type: none"> Første afslutning af grundskolens 9. klasse i KOTRE (AUDD med DISCED-15-hovedområde = 10201012). Hvor året for afslutning (ELEV3_VTIL) senest er i året for individets 18-årsfødselsdag (pba. FOED_DAG fra BEF).
Undgår rest-gruppe	Begge	<ul style="list-style-type: none"> Komprimeret elevregister (KOTRE) Arbejdsmarkedsklassemodulet (AKM) Befolkningsregister (BEF) 	<p>Restgruppe-status måles som fraværet af en tidligere afsluttet uddannelse på et højere niveau end grundskole samt ingen igangværende uddannelse ved udgangen af året for individets 24-årsfødselsdag, samt ingen beskæftigelse i form af væsentligste indtægtskilde fra lønindkomst som lønmodtager, selvstændig eller medarbejdende ægtefælle i samme år:</p> <ul style="list-style-type: none"> En afsluttet uddannelse i KOTRE højere end grundskolen (fraregnet forberedende uddannelsesforløb, grundforløb på erhvervsuddannelser og ikke-afsluttende klassetrin på gymnasiale uddannelser), dvs. DISCED-15-hovedområde for AUDD = 20xxxxxx, 30xxxxxx, 35xxxxxx, 40xxxxxx, 50xxxxxx, 60xxxxxx, 70xxxxxx, 80xxxxxx, hvor året for afslutning (ELEV3_VTIL) er i eller før året for individets 24-årsfødselsdag (FOED_DAG i BEF). Igangværende uddannelse måles vha. samme DISCED-15-koder for UDD i KOTRE (dog inklusive enkeltårgange på gymnasiale uddannelser), hvor forløbet påbegyndes før (ELEV3_VFRA) og ikke er afsluttet (ELEV3_VTIL) ved udgangen af året for individets 24-årsfødselsdag (FOED_DAG i BEF). Beskæftigelse måles som beskæftigelsesstatus som selvstændig, medhjælpende ægtefælle og lønmodtager uden kontanthjælp i AKM: BESKST (BESKST13 fra 1991-) = 1, 2, 3, 4 i året for individets 24-årsfødselsdag (FOED_DAG i BEF). Restgruppetatus måles som fraværet af samtlige af de tre ovenstående forhold.
Undgår sigtelse	Begge	<ul style="list-style-type: none"> Kriminalitetsregisteret Sigtelser (KRSI) Befolkningsregister (BEF) 	<p>Sigtelser i år 18-24 måles som:</p> <ul style="list-style-type: none"> Registrering i KRSI med en gerningskode i intervallet SIG_GER7=1100000-3899999, dvs. uoplyst og uoplyst straffelov undtaget. Hvor sigtelsesdatoen (SIG_GER1DTO) falder i kalenderårene for individets 18-årsfødselsdag til og med 24-årsfødselsdag.

Bilag 4 Estimerede økonomiske konsekvenser fraregnet år 18-24

Bilagstabel 4.1 Aggregeret forskel i udgifter til offentlige ydelser og aktiviteter, 25-51 år, 1.000 kr., voksne, der har haft psykiske vanskeligheder som børn

	Undgår genindlæggelse inden 18 år	Færdiggør grundskolen inden 18 år	Undgår restgruppe i år 24	Undgår sigtelse i år 18-24
Sundhedsområdet	-234	-11	-473	-230
Socialområdet	-67	-33	-886	56
Beskæftigelsesområdet	-731	-1.237	-3.209	-225
Kriminalitetsområdet	0	-171	-177	-331
I alt	-1.031	-1.452	-4.745	-730

Anm.: En reduceret udgift fremgår med et negativt tal. Tabellen opgør de estimerede forskelle i udgifter til ydelser og aktiviteter for hvert udgiftsområde for et individ, der opfylder hhv. ikke opfylder hvert af de fire successmål.

Områderne dækker grupperne af ydelser og aktivitet i SØM for voksne målgrupper. Disse opsummeres i afsnit 2.1.2.2 og Bilag 1: Sundhedsområdet dækker grupperne af sundhedsydelser, Beskæftigelsesområdet indbefatter indkomstoverførsler, beskæftigelsesindsats, indkomstskat og uddannelse, Kriminalitetsområdet omfatter aktiviteterne under Politi, retsvæsen og kriminalforsorg, og Socialområdet dækker efterværn og sociale serviceydelser.

Priser for aktiviteter og ydelser er hentet fra målgruppen Voksne med psykiske lidelser: Moderate psykiske lidelser, samlet (18-64 år) i SØM version 3.0. Beregningerne er rene aggregeringer af de estimerede udgiftsforskelle over aldersprofilerne, der hverken prisjusteres eller tilbagediskonteres. Baseret på 2022-priser.

Ydelses- og aktivitetsforbrug baseret på Landspatientregisteret, Det nationale alkoholbehandlingsregister og Registeret over stofmisbrugere i behandling er udeladt i profilerne for år 50 og 51 pga. datatilgængelighed. Idet estimaterne på foregående alderstrin er insignifikante, imputeres disse ikke.

Kilde: SØMs vidensdatabase og egne beregninger.

Bilagstabel 4.2 Aggregeret forskel i udgifter til offentlige ydelser og aktiviteter, 25-43 år, 1.000 kr., voksne, der har været anbragt uden for hjemmet som børn

	Undgår doms-/instituti- onsanbringelse inden 18 år	Færdiggør grundskolen inden 18 år	Undgår restgruppe i år 24	Undgår sigtelse i år 18- 24
Sundhedsområdet	-127	-83	-259	-115
Socialområdet	-101	-63	-669	211
Beskæftigelsesområdet	-653	-775	-2.117	-124
Kriminalitetsområdet	-164	-214	-273	-334
I alt	-1.045	-1.135	-3.319	-360

Anm.: En reduceret udgift fremgår med et negativt tal. Tabellen opgør de estimerede gennemsnitlige forskelle i udgifter på hvert udgiftsområde til ydelser og aktiviteter for et individ, der opfylder hhv. ikke opfylder hvert af de fire succesmål.

Områderne dækker grupperne af ydelser og aktivitet i SØM for voksne målgrupper. Disse opsummeres i afsnit 2.1.2.2 og Bilag 1: Sundhedsområdet dækker grupperne af sundhedsydelse, Beskæftigelsesområdet indbefatter indkomstoverførsler, beskæftigelsesindsats, indkomstskat og uddannelse, Kriminalitetsområdet omfatter aktiviteterne under Politi, retsvæsen og kriminalforsorg, og Socialområdet dækker efterværn og sociale serviceydelser. Priser for aktiviteter og ydelser er hentet fra målgruppen Voksne med psykiske lidelser: Moderate psykiske lidelser, samlet (18-64 år) i SØM version 3.0. Beregningerne er rene aggregeringer af de estimerede udgiftsforskelle over livsforløbene, der hverken prisjusteres eller tilbagediskonteres. Baseret på 2022-priser.

Ydelses- og aktivitetsforbrug baseret på Landspatientregisteret, Det nationale alkoholbehandlingsregister og Registeret over stofmisbrugere i behandling for år 42 og 43 er imputeret med estimatet på foregående alderstrin (år 41), hvor signifikant, pga. datatilgængelighed. Dette udgør samlet (i 1.000 kr.) hhv. 4 for succesmålet "Undgår doms-/institutionsanbringelse", 5 for succesmålet "Færdiggør 9. klasse", 12 for succesmålet "Undgår restgruppe", og 21 for succesmålet "Undgår sigtelse".

VIVÉ